

Universita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

2008

ŠAFRÁNKOVÁ Nikola

Universita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Fenomén domácího násilí na ženách

**The phenomenon of domestic violence
commised on women**

Vedoucí práce:

RNDr. Jana Leontovyčová, CSc.

Autor:

Nikola Šafránková, DiS.

Praha 2008

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své práce paní profesoře Janě Leontovyčové za podnětné rady a konzultace, které mi poskytla.

Děkuji také všem, kteří spolupracovali na vyplňování dotazníků a kteří mi poskytli informace ze svých vlastních zkušeností s domácím násilím.

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.“

V Praze dne 30.5.2008

Barbora Města

Anotace

Bakalářská práce „Fenomén domácího násilí na ženách“ pojednává o tom, co je vlastně domácí násilí, kde má historii, jaké jsou jeho znaky a příčiny. Jaké ženy se nejčastěji stávají oběťmi a naopak, co vede pachatele k tomu, že se dopouštějí takových činů stále znovu a znovu. Dočtete se zde také blíže o jednotlivých druzích domácího násilí, o tom, jaký je mezi nimi rozdíl, i jaké jsou používány nejčastěji a proč. Zjistíte, jaké fáze má domácí násilí a proč obětem trvá tak dlouho, než se rozhodnou pachatele konečně opustit. V poslední kapitole Vám sdělím něco o práci Policie v dané problematice i to, proč se u policistů netěší přílišné oblibě.

Cílem mé práce je ověřit dvě hypotézy, které jsem si stanovila na začátku práce. K tomu mi pomůže praktická část, ve které se věnuji hodnocení dotazníků od žen, které se staly oběťmi domácího násilí.

Annotation

Diploma thesis „The phenomenon of domestic violence committed on women“ deals with this problem, with the history of domestic violence, characteristics and causes. Also deals with women as captives, about the trespassers and their inducements for do it repeatedly. You may read more in detail about kind of domestic violence, about the kind mostly used, about the causes. You will uncover separated phases and also why the captives need a lot of time before leave the trespasser. In the last chapter you may read about the action of the police in this issue.

The target of my diploma thesis is verify two hypotheses defined at the beginning of this thesis. There will be helpful the practical part where I attend to the appreciation of the answer sheets filled by women - captives.

Klíčová slova

Domácí násilí, blízké vztahy, soukromí, oběť, agresor, policie

Keywords

Domestic violence, near relations, intimacy, toll, aggressor, police

Obsah

TEORETICKÁ ČÁST	str. 8
MOTTO	str. 9
ÚVOD	str. 10 - 11
1. DOMÁCÍ NÁSILÍ	str. 12 - 13
2. HISTORIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	str. 14 - 15
3. ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	str. 16 - 17
4. DRUHY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	str. 18
4.1 fyzické násilí	str. 18
4.2 sexuální násilí	str. 18 - 19
4.3 psychické násilí	str. 19
4.4 sociální násilí	str. 19 - 20
4.5 ekonomické násilí	str. 20
4.6 emocionální násilí	str. 20
5. PŘÍČINY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	str. 21
5.1 faktory podmiňující vznik domácího násilí	str. 21 - 22
6. FÁZE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	str. 23
6.1 1.fáze – vymývání mozku	str. 23
6.2 2.fáze – vytváření napětí	str. 24
6.3 3.fáze – týrání	str. 24
6.4 4.fáze – sliby a líbáanky	str. 25
7. MÝTY O DOMÁCÍM NÁSILÍ	str. 26
7.1 mýty související se samotným výskytem	str. 26 - 27
7.2 mýty související s osobou agresora	str. 27 - 28
7.3 mýty související s osobou oběti	str. 28 - 29
8. CHARAKTERISTIKA OBĚTI	str. 30
8.1 nejčastější důvody, proč ženy zůstávají se svým násilným partnerem	str. 31
9. CHARAKTERISTIKA AGRESORA	str. 32
9.1 rizikové faktory	str. 32 - 33
9.2 typologie agresorů	str. 33 - 34
10. DOMÁCÍ NÁSILÍ A POLICIE	str. 35 - 36

PRAKTICKÁČÁST.....	str. 37
ZÁVĚR	str. 57 - 58
POUŽITÁ LITERATURA	str. 59 - 60
PŘÍLOHY	str. 61

Teoretická část

„Měla jsem z manželství hrůzu. Pochopila jsem, stejně jako dříve nebo později asi pochopí mnoho žen, že jediný člověk, který vám v životě opravdu dokáže ublížit, je manžel. Nikdo jiný vám není natolik blízký. Na nikom jiném není žena v každodenním společenství, v lásce a ve všem, z čeho se skládá manželství, tak závislá. Už nikdy, rozhodla jsem se, se nikomu nevydám na milost a nemilost.“

Agatha Christie

Úvod

Rodina by pro nás měla být místem, kde se budeme cítit bezpečně, kde budeme milováni a kam se budeme vždy rády vracet. Bohužel v mnoha případech vychází najevo, že právě rodina se stává tím místem, kde je nám nejvíce ubližováno. Máme z toho místo strach, mizí pocit bezpečí a ztrácí se jistota, že jsme milováni, když je na nás pácháno to, co si nechceme připustit. Přály by jsme si, aby to byl jen zlý sen, aby když otevřeme oči, bylo to všechno pryč. Nechceme si připustit, že někdo, koho celým srdcem milujeme, s kým máme krásné a zdravé děti, s kým jsme tak dlouho a myslíme si, že ho opravdu známe, je schopný něčeho takového...

Téma své bakalářské práce jsem si vybrala na základě svého dlouholetého zájmu o tuto problematiku.

Ve své práci bych si ráda ověřila 2 hypotézy:

1. Dle mého názoru není pravdivé tvrzení, že násilný muž má jen nízké vzdělání.
2. Domnívám se, že příčinou agresivního chování agresora je v mnoha případech dětství, ve kterém bylo přítomno násilí.

Ve své teoretické části se zaměřuji na pojem domácího násilí a jeho historii. Zde bych ráda poukázala na to, že domácí násilí bylo problémem již dříve, jenom bylo více tabuizováno a považováno za něco, o čem se nemluví.

Další kapitola je zaměřena na znaky a druhy domácího násilí. V mé praktické části se snažím vyhodnotit, kterému násilí musí ženy čelit nejvíce a kterému nejméně.

Příčinám domácího násilí se věnuji v kapitole číslo pět. Mnoho násilných mužů omlouvá své chování přítomností alkoholu. Alkohol však není příčinou, ale pouhým spouštěčem domácího násilí.

V dalších kapitolách se zmiňuji o fázích a mýtech domácího násilí. Pokusím se zde vysvětlit mylné názory veřejnosti na daný problém, jako je například, že se nejedná o násilí, ale o pouhou partnerskou hádku, že se násilí vyskytuje jen v dysfunkčních rodinách nebo že ženy k násilnému činu partnera vyprovokují.

Poslední tři kapitoly se týkají charakteristiky oběti, agresora a vztahu Policie ČR k domácímu násilí. Píši zde o faktorech, které jsou spouštěcím mechanismem domácího násilí i o důvodech, které vedou ženy k tomu, že svého násilného partnera nechtějí opustit..

V praktické části bych si ráda ověřila své hypotézy a díky svému dotazníku bych chtěla vyhodnotit, jaké ženy se nejčastěji stávají oběťmi domácího násilí, jací muži jsou nejčastěji pachatelé násilí, jaké vzdělání mají týrané ženy, jak dlouho žily ve vztahu se svým násilným partnerem nebo komu se týraná žena se svým problémem svěřila.

Na závěru mé práce jsou vloženy přílohy, mezi kterými se objeví - organizace týkající se domácím násilím, příběh ženy, která se stala obětí domácího násilí, pár vyplněných dotazníků týraných žen, vybraná ustanovení Trestního zákona vztahující se k problematice domácího násilí a nový zákon o domácím násilí platný od 1.1.2007 týkající se vykázaní ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj.

1. Domácí násilí

Domácí násilí je násilí, ke kterému dochází v soukromí za zavřenými dveřmi. Je páčáno osobou blízkou oběti s cílem získat nad ní převahu a moc. Je útokem na lidskou důstojnost, ohrožuje zdraví a v mnoha případech i život oběti.

Domácí násilí je jednou z nejrozšířenějších forem agrese. *Nezávisí na věku, vzdělání, mateřském zázemí, profesi, sociokulturní úrovni, náboženském vyznání ani národnosti.*¹ Na jedné straně může být násilník ze sociálně slabé rodiny závislý na alkoholu, na druhé straně násilník s vysokoškolským titulem a materiálně dobře zajištěný, který používá rafinovanější formy týrání a dává si záležet, aby následky násilí nebyly vidět.

Toto násilí má mnoho podob. Může jít o nadávky, křik, stále kritizování a ponižování, o urážky, zesměšňování, podřívání sebedůvěry, vydírání psychické, ale i ekonomické, omezování osobní svobody, vyhrožování tělesným ublížením, znásilnění a různé projevy fyzického násilí. Jde o velmi komplikovaný problém a čistě individuální záležitost, zda má pro oběť vážnější následky fyzické nebo psychické násilí. Zůstává stále otázkou, zda je pro oběť přijatelnější tělesné nebo slovní týrání. Po fyzickém násilí zbudou viditelné stopy a psychické násilí může oběť dovést až na pokraj šílenství.

*Domácí násilí ve vztahu prochází určitými formami vývoje a postupně se stává jeho každodenní součástí.*² Dochází k němu ve všech sociálních vrstvách bez ohledu na náboženství, vzdělání, věk, etnický nebo sociální původ. Rodina v takových případech přestává plnit roli útočiště a místa, kde máme pocit bezpečí a stává se místem nebezpečným. Agresivní chování je z velké části naučené z dětství a mládí. Slouží jako způsob řešení konfliktů a problémů – tedy přejímání vzorů z původní rodiny. K tomu se přidává další řada negativních vlivů, jako jsou například obtížné ekonomické situace, stres, alkoholismus, problémy v zaměstnání a další.

1 Bednářová, Zdena a autorský kolektiv: Domácí násilí – Manuál ke kursům, vydalo Psychosociální centrum Acorus, Praha 2003, str. 6

2 Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovnice a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, vydalo Psychosociální centrum Acorus, Praha 2006, str. 9

Násilí páchané na ženách zasahuje jak do primitivních kultur, tak i do kultur vyspělých států. Zejména v patriarchálních společnostech bylo a mnohde ještě je mužské mocenské jednání spolu s násilím tolerováno a přijímáno jako norma. Žena je považována za méněcennou, za majetek muže, který jí může různými prostředky ovládat.

Termín domácí násilí v posledních letech v naší společnosti zdomácněl. Díky otevřenější společnosti se o tomto problému více hovoří, organizace zabývající se pomocí obětem domácího násilí dostávají větší prostor a podporu. Postupně se také mění postoj k tomuto problému. Zákonodárci, soudy a policie dávají jasný signál o svém postoji, ať již tvorbou nových zákonů, které jasněji definují toto jednání a přísněji ho trestají nebo přístupem, který je více zaměřen na efektivní pomoc obětem domácího násilí.

25. listopad byl vyhlášen Valným shromážděním OSN v prosinci 1999 Mezinárodním dnem proti násilí na ženách (International Day of the Elimination of Violence against Women). Tímto krokem Valné shromáždění OSN vyzvalo, jak vlády jednotlivých zemí, tak mezinárodní i jednotlivé neziskové organizace, aby v tento den uspořádaly akce zaměřené na zvýšení povědomí o tomto problému.

2. Historie domácího násilí v ČR

V minulosti bylo na domácí násilí nahlíženo jako na poruchu partnerské komunikace. Ještě v sedmdesátých letech se předpokládalo, že domácí násilí představuje krizi interpersonálních vztahů dané dvojice. Jako řešení se doporučovala společná párová psychoterapie či meditování. Myslelo se, že domácí násilí tak lze odstranit psychologickým rozborem incidentů s oběma partnery a především odhalováním více či méně skrytých motivů chování u útočníka a oběti. Výsledky však zklamaly. Zjistilo se, že meditování ani párová psychoterapie nevede k poklesu, natož pak k úplnému vymizení domácího násilí v daném vztahu.

Pojem domácího násilí vznikl jako překlad anglického termínu „domestic violence“. Zahrnuje všechny projevy fyzického, sexuálního a psychického násilí páchaného mezi jednotlivými členy rodiny.³ To znamená, že jde o takové chování, které u jednoho z partnerů způsobuje strach z druhého. Toto chování se odehrává v soukromí, je opakované a má stupňující tendenci. Zahrnuje všechny formy fyzického, sexuálního a psychického týrání.

V ČR bylo domácí násilí mnoho let tabuizováno. Považovalo se za jev, který se týká naší republiky jen okrajově. Před rokem 1989 se o domácím násilí veřejně vůbec nemluvalo.

Průzkumy však dokázaly, že násilí na ženách je rozšířeno v ČR stejně jako v jiných státech. V letech 2002 – 2003 se v naší republice prováděl výzkum, který byl součástí mezinárodního výzkumu a který měl zjistit incidenci domácího násilí na ženách. Výzkumu se zúčastnilo 24 zemí a 2000 žen. Výsledky byly alarmující. Ukázalo se, že 38 % žen (v praxi to znamená každá třetí žena) zažívá v průběhu svého života některou z forem násilí ze strany partnera. *Typy násilného chování, které ženy nejčastěji uváděly, byly facka, kopání, kousání, úder pěstí, vyhrožování fyzickým ublížením, osahávání, strkání, pevné sevření, kroucení rukou a tahání za vlasy.*⁴

3 www.zsf.jcu.cz/.../prevence-urazu-otrav-a-nasili/jednotliva-cisla-podle-rocniku/2005/prevence_1_05_full.pdf

4 Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, vydalo Psychosociální centrum Acorus, Praha 2006, str. 6

Ještě před rokem bychom si mohli říci, že nezměněn zůstává fakt, že násilí na ženách je nedostatečně stíháno a je stále považováno za problém čistě soukromý. A i když má domácí násilí celosvětový rozměr, stále přetrvává ve společnosti názor, že domácí násilí je privátní záležitostí a partneři, kterých se týká, si ho musí vyřešit sami. Dnes už se naštěstí nad tímto názorem můžeme pousmát. Díky novému zákonu týkajícího se vykazání agresora ze společného obydlí je vše jinak. Ženy se přestaly bát zavolat Policii, která jim ještě tehdy před lety nedokázala pomoci. V dnešní době je tomu však jinak, ví, že i jim se dostane pomoci, a že existují lidé a organizace, kteří se věnují jejich problému a nenechají ho v utajení vyšumět.

3. Znaky domácího násilí

Pro domácí násilí jsou charakteristické některé základní znaky, které nám mohou pomoci odlišit domácí násilí od partnerské hádky a neshod.

- **Blízké vztahy intimního charakteru** – *Nejedná se o lidi, kteří jsou vůči sobě lhostejní bez současných či minulých vazeb.*⁵ Oběť a agresor k sobě mívají velmi často blízký, intimní vztah.

- **Společné bydlení** – oběť se svým násilným partnerem sdílí společnou domácnost.

- **Společenská propojenost** – úzká propojenost mezi partnery. Mají spolu děti, společný majetek, společné přátele. Když oběť odejde, riskuje, že ztratí děti, přátele, přijde o svůj domov a bude bez finančních prostředků.

- **Soukromí** – domácí násilí je charakteristické tím, že se odehrává mezi čtyřmi stěnami. To je na jedné straně příčinou toho, že zůstává dlouhou dobu utajováno a na druhé straně důvodem, proč se o něj někteří lidé nezajímají a považují ho za čistě soukromou záležitost.

- **Opakující se ataky** – domácí násilí není otázkou ojedinělou. Jedná se o jeden velký kolotoč, kdy se střídají fáze usmířování, klidu s napětím a útoky.

- **Stupňující se agresivita** – útoky a intenzita na agresivitě se stále stupňují. Od počáteční fásky může dojít až k útoku, kdy jde o samotný život oběti.

- **Postupné vytrácení se důvodu** – na úplném začátku měl pachatel důvod k tomu, aby mohl oběť napadnout (šlo například o přesolenou polévku, pořád brečící miminko...), ale postupem času už si pachatel příčiny nehledá. Cítí se jako ten, kdo oběť ovládá a má nad ní moc.

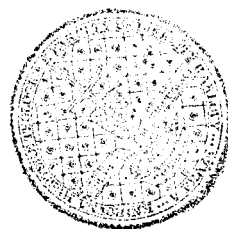
5 Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, vydalo Psychosociální centrum Acorus, Praha 2006, str. 12

- **Vyhledávání pomoci, až v případě, že nám jde o život** – po celou tu dobu má oběť vsugerovaný pocit viny, že ona za všechno může, že všechno dělá špatně, a že pachatele nějakým způsobem provokuje. Je smutné, že si oběť pravdu, že je vše úplně naopak, uvědomí až tak pozdě, kdy jí jde opravdu o život.

- **Dlouhodobé trvání** – často jde o roky a roky týrání, kdy je pachatel zastaven až tím, když se žena opravdu rozhodne odejít a odejde. Podle charakteristik vyplývá, že oběť se pro tento radikální krok rozhodne po 7 letech a více.

- **Asymetrie ve vztahu** – moc agresora proti bezmoci oběti. Jde o nerovnoprávné rozdělení postavení a sil, kdy si agresor vynucuje poslušnost oběti násilím.

- **Obtížná postižitelnost** – domácí násilí se v mnoha případech jen těžko dokazuje. Je skryté a děje se v soukromí bytu. Jedná se o tvrzení oběti proti tvrzení pachatele, kdy dokazování je jen na oběti. Oběť je však často pod traumatem a tím pádem jsou její výpovědi zpochybňovány. Tak vzniká situace, kdy se stává nevěrohodnou pro instituce, na které by se mohla obrátit o pomoc.

4. Druhy domácího násilí

Domácí násilí má několik druhů, které se od sebe liší například tím, že některý druh je méně viditelný, lépe rozpoznatelný, více traumatický či více ohrožující.

4.1 fyzické násilí - je nejvíce viditelné, protože zpravidla vždy zanechává viditelné stopy v podobě modřin, popálenin, zlomenin, jizev... Jedná se o brutální útoky ohrožující v mnoha případech zdraví a život. Zde se ženám doporučuje ihned vyhledat lékařskou pomoc a nechat si vystavit lékařskou zprávu, která pak usnadňuje práci s policií.

- kopání
- škrábání
- trhání vlasů
- bodání nožem
- kroucení ruky
- tahání za vlasy
- bití hlavou o stěnu
- zlomeniny
- popáleniny
- jizvy
- modřiny
- řezání
- bití pěstmi ...

4.2 sexuální násilí – patří mezi časté formy násilí mezi partnery, které je hůře rozpoznatelné, neboť zpravidla nikdy nezanechává stopy a *odehrává se v intimním prostředí beze svědků*.⁶ V případě prokazování tedy proti sobě stojí tvrzení ženy proti tvrzení muže. Tento druh násilí je velmi traumatizující pro oběť, kdy musí opakovaně popisovat, jak se vše událo.

⁶ Bednářová, Zdena a autorský kolektiv: Domácí násilí – Manuál ke kursům, vydalo Psychosociální centrum Acorus, Praha 2003, str. 20

- znásilnění
- vynucení si sexuálního styku proti vůli ženy
- sexuální napadení
- jednání s obětí jako se sexuálním objektem
- požadování různých nepříjemných sexuálních praktik ...

4.3 psychické týrání – tento druh násilí je velmi těžko prokazatelný, jelikož nejsou žádné důkazy a na první dojem není vůbec zřejmé, zda je oběť opravdu psychicky týrána. V mnoha případech (obzvláště v dlouhodobém trvání) může zanechat na ženě dlouhodobé následky v podobě posttraumatické stresové poruchy, která vzniká po náhlých, otřesných, osobní integritu omezujících či život ohrožujících událostech, které prožije člověk buď sám, nebo jichž byl bezprostředním svědkem.

- citové vydírání
- výhrůžky
- zákazy
- slovní urážky
- ponižování
- zesměšňování na veřejnosti
- hrubé nadávky
- terorizování
- veškeré rozhodnutí za oběť dělá agresor
- obviňování
- podceňování
- bezdůvodné žárlení
- za nesprávné rozhodnutí agresora je viněna oběť ...

4.4 sociální násilí – zaměřuje se na sociální postavení a prostředí oběti. V případě, že oběť ztratí kontakt s vnějším prostředím, ztrácí tak i možnost prodiskutovat svůj problém s někým blízkým.

- zákaz vycházení z bytu
- izolování

- bránění styku s rodinou
- bránění styku s přáteli
- zamykání v bytě
- znemožnění telefonovat
- kontrola času
- kontrola s kým se oběť schází ...

4.5 ekonomické – týká se základních potřeb ženy, jako je jídlo, bydlení, ošacení...

- nemožnost disponovat s finančními prostředky
- odmítání financování stravy
- odmítání platit nájem
- doprošování se o peníze
- kontrola příjmů
- zákaz chození do zaměstnání ...

4.6 emocionální – je orientováno na osoby, zvířata a věci, ke kterým má oběť citový vztah. Nejčastějším cílem bývají děti a rodiče oběti.

- využívání dětí jako prostředku nátlaku
- pomlouvání
- spálení rodinných fotografií oběti
- využívá domácího mazlíčka jako prostředku nátlaku ...

5. Příčiny domácího násilí

*Vznik domácího násilí je podmíněn mnoha faktory a nelze jednoznačně stanovit v každém konkrétním případě jeho příčinu. Vždy se jedná o souhrn více vlivů, které ke vzniku násilí vedou.*⁷

Vysvětlit své násilnické chování tím, že jsem byl opilý, je velmi zjednodušující.

Příčinou násilného chování v rodině je především selhání člověka v komunikaci se sebou samým. Projevuje se to jako neschopnost některého z partnerů řešit vnitřní konflikt, který je vyvolaný potřebou vyrovnat se se změnou v dosavadním způsobu života. Takovou změnou může být například změna či ztráta zaměstnání, zdravotní problémy, finanční problémy atd. Je známým faktem, že lidé, kteří mají problémy v sociální komunikaci, projevují častěji sklony k agresivním projevům. Zároveň ke vzniku násilné reakce přispívá i neochota popřípadně nedostatečně projevená a očekávaná ochota druhého partnera a třeba i ostatních členů rodiny aktivně naslouchat, vcítit se do prožívání partnera, akceptovat ho bez kladení podmínek a chápat jeho potřeby a situaci.

5.1 Faktory podmiňující vznik domácího násilí

- **společnost** – zde se situace o mnoho zlepšila. Dříve přetrvávaly ve společnosti názory, že domácí násilí není věcí veřejnou, ale soukromou, a že si tento problém musí partneři vyřešit sami v soukromí.

- patriarchální náhled na rodinu
- tabuizace domácího násilí
- lhostejnost veřejnosti
- tolerantní postoj společnosti vůči domácímu násilí

- **rodinná výchova** - na rozvoj agresivity má velký vliv prostředí, ve kterém člověk vyrůstá. Dítě se chová tak, jak to vidí ve svém okolí. Jestliže vyrůstalo v rodině, kde bylo běžné domácí násilí, přijde mu toto chování normální a běžné.

⁷ Bednářová, Zdena a autorský kolektiv: Domácí násilí – Manuál ke kursům, vydalo Psychosociální centrum Acorus, Praha 2003, str. 22

- transgenerační přenos násilných vzorců jednání do společnosti
 - identifikace s agresivními vzory chování
 - dominantní, násilnický otec vyvolává u dívek tendence ztotožnit se s rolí oběti
- **osobnostní charakteristiky agresora** – často se stává, že se muži vymlouvají, že byli pod vlivem alkoholu nebo drog a snaží se tak své násilnické chování omluvit. Můžou to být také lidé mající majetnické sklony, kteří neumějí ovládat svoje chování.
- vysoká agresivita
 - závislost na návykových látkách
 - anomálie osobnosti
 - psychické problémy, psychiatrická onemocnění
- **sociální situace vyvolávající stres** - jedná se o nějakou problematickou životní situaci, která spustí agresi partnera. Ten, aby zvládl stresovou situaci, převede problém na partnerku a vybije si svůj stres na ní.
- ztráta zaměstnání
 - soc. izolace
 - finanční problémy

6. Fáze domácího násilí

Domácí násilí má několik fází. Tyto fáze na sebe navazují a můžou se opakovat až několik let.

6.1 1.fáze – vymývání mozku

V této fázi dochází k vytvoření závislosti oběti na agresorovi. Někdy je tato fáze nazývána líbávkami.

Vztahy, kde je přítomno domácí násilí, začínají jako všechny ostatní. Žena potká muže, muž je milý, pozorný, společenský, vtipný... Dává ženě najevo, jak moc ji miluje a jak mnoho pro něj znamená. Žena se zamiluje a myslí si, že prožívá nejšťastnější období svého života.

Postupem času si však začne oběť svého partnera idealizovat. Žena by se chtěla setkat se svou kamarádkou, ale muž jí sdělí, že jestli půjde, že ho nemiluje, že na kamarádce jí záleží víc. A tak partnerka zůstává s přítelem doma.. *V tuto chvíli prožívá žena první pocity viny za to, že se chce stýkat s přáteli, když ten její ideální partner ji miluje tolik, že s nikým jiným nechce trávit svůj čas.*⁸ Oběť omezuje styky s přáteli, s rodinou a dělá pro partnera vše, co mu na očích vidí.

Začínají se objevovat i první známky žárlivosti, které si však žena vysvětluje tak, že ji partner miluje, že je to jen projev jeholásky.

Cílem agresora v této fázi je dovést ženu do stavu fascinace sebou samým a poblázněním. Žena tak vidí svět očima muže, připoutává se k němu a je pod jeho nadvládou. Vztah v této chvíli začíná být asymetrický.

Tato fáze není viditelná pro okolí. *Partneři se navenek jeví jako ideální pár.*⁹ Mnoho žen závidí oběti jejího partnera, který se jeví jako ideální muž. Ku příkladu doprovázení oběti do práce i z práce vnímá okolí jako milou pozornost, agresor však svou oběť hlídá.

⁸ Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, Praha 2006, str. 19 – 20

⁹ Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, Praha 2006, str. 20

6.2 2. fáze – vytváření napětí

Začínají se objevovat první problémy ve vztahu. Žena přestala vnímat kontroly jako projevy lásky a agresor bývá často podrážděn. Začínají se objevovat první jízlivé poznámky ze strany agresora a oběti nezbývá nic jiného, než doufat, že vše bude zase jako dříve. Žena začíná obviňovat sama sebe z manželova chování a snaží se být dokonalá a poslušná, jen aby ji měl partner zase rád.

Oběť začíná pociťovat bezmoc. Ze vztahu se začíná vytrácet verbální komunikace a s agresorem nelze nic řešit otevřeně. Partner začíná být chladný a oběť pociťuje nepřátelství a napětí. Bojí se však otevřeně zeptat, kde je chyba, aby nebyla označena za hysterku a svého partnera ještě více nerozhněvala.

Oběť ze situace viní sebe samu. Svého partnera poslouchá, protože se bojí dalších slovních výpadků. *Z potřeby uznání a lásky přijímá podřízený vztah, domnívá se, že když bude poslušná, bude ji moci partner ocenit a mít rád.*¹⁰

6.3 3. fáze – týrání

V této fázi muž začíná zesměšňovat a verbálně urážet ženu. To vše dělá i ve společnosti před společnými přáteli. Oběť omlouvá chování partnera a snaží se doufat, že vše bude zase jako dříve.

*Tato fáze se vyznačuje ztrátou sebekontroly agresora.*¹¹ Násilí je ničivé, chladné, opakující se a oběť netuší, kdy zase vypukne. Agresor může rozčítit cokoli – plačící miminko, studená večeře ...

Agresor svaluje vinu za své násilné útoky na oběť nebo na vnější okolnosti jako jsou alkohol a problémy v práci. Oběť se stále vidí jako ošklivá, hloupá, neschopná a neuvědomuje si pravý opak.

Když se náhodou žena pokusí vzbouřit a dát najevo svůj nesouhlas s partnerem, je označena za psychicky nemocnou a hysterickou a začne opět upadat do pocitů, že ona je viníkem, který za všechno může. Proto se radši uchyluje k poslušnosti, hlavně aby byl doma klid.

^{10, 11} Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, Praha 2006, str. 21

6.4 4. fáze – sliby a líbáanky

Malinko se podobá první fázi. Muž slibuje, je opět milý a pozorný. Dává oběti najevo, že ji má rád a žena se cítí po dlouhé době zase šťastná, milována a ráda partnerovi uvěří. Chvilí je klid, oběť si užívá chvíle štěstí a pozornosti partnera, ale netrvá dlouho a celá situace se začne znova opakovat.

Problémem je, že s každým opakujícím se atakem násilí vzrůstá. Brutalita útoků a fáze týrání se rozšiřuje a naopak fáze líbánek tvoří v rozvinutém násilnickém vztahu jen malou část. *Nepřetržitě se střídá vytváření napětí, týrání a sliby, což ženu paralyzuje tak, že nemá sílu vzdorovat. Kruh se uzavřel.*¹² Do této doby byla ještě nepatrná šance, že by žena v sobě našla sílu partnera opustit. Ve většině případů je tomu však tak, že žena svého partnera miluje a stále nepřestává věřit a doufat, že se změní.

¹² Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovnice a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, Praha 2006, str. 22

7. Mýty o domácím násilí

Mýty neboli báje vytvářel člověk od pradávna z potřeby porozumět jevům, které se odehrávají v jeho blízkost a s nimiž nemá předchozí osobní zkušenosti. Má tendenci hodnotit je na základě informací, jež převzal od lidí, kteří jsou pro něj autoritami. 13

Informace týkající se domácího násilí se na veřejnost dostaly teprve nedávno. Mnoho lidí raději dělalo, že se jich daný problém netýká, že je to věc čistě soukromá, a že si ji musí vyřešit sami partneři mezi sebou. Když už se o daném problému mluvilo, mnoho lidí se ptalo, „proč s ním tedy zůstávala“, „proč neodešla“, „asi se jí to tedy líbí“... Sami lidé se snažili na tyto otázky odpovědět a situace se tak stávala zkreslená a zlehčována.

Mýty můžeme rozdělit do tří skupin:

- a) mýty související se samotným výskytem
- b) mýty související s osobou agresora
- c) mýty související s osobou obětí

7.1 Mýty související se samotným výskytem

- To není násilí, Ti se jen hádají

O hádce by se dalo mluvit v případě, když by byly osoby agresora a oběti stejně silní. *Ve vztazích, kde je přítomno domácí násilí uplatňuje jedna strana převahu nad stranou druhou a zneužívá ji k prosazování svých zájmů.*¹⁴ Od hádky se dále odlišuje stupňující se brutalitou útoků a zneužívání moci silnějšího partnera.

13 Bednářová, Zdena a autorský kolektiv: Domácí násilí – Manuál ke kursům, vydalo Psychosociální centrum Acorus, Praha 2003, str. 13

14 Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, Praha 2006, str. 25 - 26

- Je to jejich věc, ať si to vyřeší sami, do toho by se jim neměl nikdo míchat

Kdokoliv je vystaven útlaku ze strany jiného člověka, má nárok na pomoc ze strany státu. 15

Toto je těžká situace, protože domácí násilí je skryté za zavřenými dveřmi. Mnohdy už je žena tak izolována od svého okolí, že nemá nikoho blízkého, komu by se svěřila. A přitom oběť potřebuje podporu a pomoc někoho, aby měla vnitřní sílu se agresorovi vzepřít.

Každý má samozřejmě právo na soukromí, které je velmi důležité, ale ne v případě týrání či násilného chování. Pokud totiž takové jednání není nikým odsouzeno, stále pokračuje, udržuje se. Jen jasně negativní postoj k podobnému chování ze strany okolí, širší veřejnosti i oficiálních představitelů může být jednou z možností řešení problematiky domácího násilí.

- Násilí se vyskytuje jen v dysfunkčních rodinách

Domácí násilí se vyskytuje ve všech sociálních třídách, mezi lidmi různého věku, vyznání... Dojem, že se týká jen dysfunkčních rodin, může vzniknout tím, že v některých skupinách společnosti je utajováno více než v jiných.

7.2 Mýty související s osobou agresora

- V hádce občas každému ujede ruka

Násilníci se jeví před svým okolím jako milí, pozorní. Umí skrývat a ovládat před okolím svůj hněv, Doma, v soukromí, se pak vybijí na partnerce a impulsem se může stát úplná maličkost. *Jejich agresivní výpady nebývají součástí výměny názorů v rámci manželské hádky, nýbrž jsou často součástí komplexního zneužívání systému. 16*

Bohužel však sama oběť vnímá partnerovo násilí jako normální součást života. Žije v přesvědčení, že tohle všechno se děje i v ostatních rodinách, a že je jen otázkou času, kdy všechno bude zase jako dříve. A jako milující manželka svého partnera omlouvá a obhájí.

15, 16 Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, Praha 2006, str. 27

- Muži páchají násilí proto, že nedokáží vyjádřit své city jiným způsobem

Muži často mnohdy nedokáží se svými city zacházet jinak a proto jednoduše vybuchnou. Toto násilnické chování v rámci rodiny je často chápáno jako nezvládnutý afekt.

- Násilí páchají ti, kdo se v dětství sami stali jeho obětí

Mnoho agresorů zažilo v dětství násilí a můžou mít proto tendence tento vzorec řešení životních situací využívat na členech jejich současných rodin. Agresivní chování jim připadá absolutně normální, protože v něm sami vyrůstali.

- Násilnické chování má na svědomí alkohol

Velmi mnoho pachatelů útočí na svou oběť, když jsou pod vlivem alkoholu. Alkohol však není příčinou násilí, ale je spíše spouštěčem. Mnoho agresorů se pak na alkohol vymlouvá, ale je to většinou jen proto, že nejsou za své chování a činy schopni vzít odpovědnost.

- Jsou to primitivové bez vzdělání.

Je prokázané, že mezi pachateli najdeme vyučené, středoškoláky, ale i mnoho vysokoškolsky vzdělaných mužů. Ty jsou ba právě naopak mnohem zákeřnější. Využívají rafinovanějších způsobů tak, aby nezanechali žádné stopy. Je pak mnohem těžší jim násilí prokázat.

7.3 Mýty související s osobou oběti

- Ženy si samy vybírají partnery, kteří je týrají

Ženy si vysvětlují ze začátku vztahu kontrolování a partnerovu touhu po ovládnutí jejího života jako projev lásky. Postupem času ztrácí schopnost náhledu a neuvědomují si, kde je hranice zneužívání moci ve vztahu.

Dle výzkumu prováděného v ČR v roce 2002 bylo upozorněno na to, že ženy, které uvedly, že jejich otec byl někdy fyzicky agresivní nebo použil fyzické násilí vůči matce, měly 2x vyšší pravděpodobnost zažít násilí ze strany partnera než ty, které odpovíděly záporně. 17

- Ženy k násilnému činu muže provokují

Velmi často se stává, že agresor na svoji obhajobu říká, že ho manželka vyprovokovala. Přitom za provokaci míní např. nevyžehlené košile, studenou večeři, pozdější příchod z práce... Žena žije v přesvědčení, že ona je ten viník, a že za chování partnera může ona.

- Ženy asi chtějí být týrány, protože jinak by násilníka už dávno opustily

Často se stává, že oběť díky agresorovi ztratila všechny své přátele, omezila komunikaci se svou rodinou a nikoho blízkého tak nemá. Nemá tak nikoho, na koho by se mohla obrátit s pomocí. Navíc už mnohokrát jí partner vyhrožoval, že pokud odejde, najde si ji...

Jiným důvodem setrvávání s agresorem bývají děti. Dříve to bylo tak, že se žena bála, aby nebyla společností odsouzena za to, že rozvrátila rodinu a dětem vzala tatku. Dnes je to spíše strach, aby agresor dětem neublížil nebo ženu o děti nepřipravil.

Když už v sobě oběť najde sílu odejít, zjistí, že nemá kam a navíc nemá ani finanční prostředky. O ty se přeci celou dobu staral partner. Navíc se žena stále snaží věřit, že se partner zlepší, změní, a že vše bude hezké, jako bylo na začátku.

17 Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovnice a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, Praha 2006, str. 29

8. Charakteristika oběti

Rozpoznat týranou ženu není vůbec lehké. Mnoho žen svoji situaci tají a skrývá, protože se za vzniklou situaci stydí. *Jediným vodítkem je chování těchto žen, které vykazuje určité společné charakteristiky. Velmi často lze u obětí pozorovat shodné či podobné znaky týkající se sociálního postavení, psychického stavu, verbálního i neverbálního projevu.*¹⁸

Týraná žena je pasivní, zastrašená, neasertivní, má pocit viny, trpí depresemi, sníženým sebevědomím a úzkostmi. Některé ženy jsou navíc neklidné, ztuhlé, nevnímají okolí, mají sebevražedné tendence a nejsou schopny vnímat souvisle informace.

Domácí násilí je velmi závažným a silným průvodcem stresu. Oběť útoku přežívá extrémní situace, které ji traumatizují a poškozují a které mají velmi závažné a dlouhodobé účinky. Jsou to například bolesti hlavy, pocity únavy, urologické a gynekologické potíže, poruchy příjmu potravy, nespavost, bolesti v pánevní a křížové oblasti atd. Ale zároveň může dojít i ke vzniku závislosti na alkoholu nebo jiných psychotropních a omamných látkách. U týraných žen se také zjistily stejné projevy jako u lidí, kteří přežili koncentrační nebo zajatecké tábory, kteří se stali obětmi únosů nebo přepadení a nebo kteří přežili přírodní katastrofy. Situace, které přežili tito lidé, a situace, které přežívají týrané ženy, mají mnoho společných znaků. Oběti jsou ohroženy na životě, jsou izolované, samy ze situace nemohou uniknout (nebo jsou o tom alespoň přesvědčeny). U většiny žen tato psychická zranění přetrvávají po mnoho let a někdy i po celý život. Tato Posttraumatická stresová porucha, jinak také nazývána jako reakce na závažný stres, vzniká jako reakce na traumatickou událost. Postižený opakovaně prožívá událost v myšlenkách, snech a fantaziích a vyhýbá se místům a situacím, ve kterých k události došlo.

Pokud je žena vystavena situaci dlouhodobého týrání, dochází u ní také k adaptaci na celou stresovou situaci. Má-li tedy tato osoba ještě někdy prožívat spokojený život bez násilí, potřebuje nutně dlouhodobou podporu. V případě napadení je nutný společný postup oběti, lékaře, Policie ČR, orgánů činných v trestním řízení, institucí zabývajících se řešením sociálních otázek spojených s touto problematikou (sem bezpochyby patří případné náhradní bydlení, ochrana dětí atd.) a center určených přímo obětem domácího násilí.

¹⁸ Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovnice a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, Praha 2006, str. 33

8.1 Nejčastější důvody, proč ženy nadále zůstávají se svými násilnými partnery

- **Láska** – ženy se často zamilují do mužů ještě předtím, než si uvědomí jejich sklony k násilí. Není to však jejich vina. Násilní muži se ze začátku vztahu chovají mile, jsou pozorní, nosím ženám dárky, přesvědčují je, jak moc je milují a jak moc pro ně daná žena znamená. I poté, co násilí začalo, mohou ještě prožívat stav zamilovanosti a štěstí. Stále se upínají k naději, že násilí přestane a že se jejich partner změní a vše bude zase jako dřív.

- **Strach** – ženy mají strach udělat cokoliv, co by jim mohlo pomoci, aby se jim potom partner ještě více nemstil. Bojí se o děti, o svou rodinu a samy o svůj život.

- **Ekonomická závislost** – násilník většinou dokáže zařídit, aby oběť neměla přístup k žádným financím. A pokud nemá oběť finanční prostředky a místo, kam jít, odchod pro ně nepředstavuje řešení.

- **Izolace** – násilník časem izoluje oběť od rodiny i od přátel. U oběti se začínou prohlubovat pocity osamocení a nemožnost nalézt podporu u jiné osoby. Objeví se u ní pocit, že jediný s kým může komunikovat je pouze násilník. Oběť je zmanipulována a ovlivněna tak, že se chová tak, jak násilník vyžaduje.

- **Tradiční hodnotový systém** – oběť věří, že jejím hlavním úkolem je udržet rodinu. Ona přece nesmí být ta, která vezme svým dětem tátů. Dnes už naštěstí není naše společnost taková, jaká bývala dříve a k rozvodům a podobným situacím je benevolentnější.

- **Proces obviňování** – násilníkově kontrolující chování se většinou objevuje pozvolna a nenápadně. Jakmile však násilník rozpozná svou moc, objeví se fyzické násilí. První reakcí oběti na násilí bývá nedůvěra. Násilník přiznává svou vinu a slibuje, že se násilí nebude už nikdy opakovat. Oběť partnerovi odpouští a spouští se cyklus násilí, ve kterém se opakuje kolotoč násilí a omluv... Fáze omluv a klidu budou stále kratší, zatímco násilí se bude stupňovat a opakovat. Oběť stále věří, že se násilník změní, omlouvá jej a postupně přijímá vinu za násilí na sebe.

9. Charakteristika agresora

Násilník může pocházet z jakékoliv společenské vrstvy. Nezáleží na jeho náboženském vyznání, vzdělání, sociálním, rasovém, etnickém ani ekonomickém prostředí. Proto je velmi těžké vykreslit jednoznačnou charakteristiku agresora.

Pro pachatele domácího násilí je charakteristický dvojí vzorec chování – na veřejnosti se chová ke své partnerce pozorně a mile, v soukromí k ní však bývá bezohledný a násilnický.

Typické pro násilnického partnera bývá nízké sebevědomí, snaha neustále kontrolovat, vychovávat a omezovat svoji partnerku, jasná představa o dělbě rolí mezi mužem a ženou, neschopnost vyjadřovat své city a udržování povrchních vztahů.

Násilník považuje násilí za vhodný a správný způsob řešení konfliktů v partnerství. Svě násilnické chování však omlouvá, popírá je a většinou pro ně nachází mnohá zdůvodnění. Například říká, že za jeho násilí může alkohol, provokace partnerky, zlé dětství, stres apod. U mužů trpících závislostí na alkoholu či chorobnou žárlivostí je násilí mnohem brutálnější.

9.1 Rizikové faktory, které mohou být spouštěcím mechanismem

- Anomálie osobnosti

Tito lidé jsou emočně nestabilní s vysokou mírou agresivity. Mají majetnické sklony a neumějí ovládat svoje chování. Mohou být agresivní nejen na své partnerky, ale i na své děti a rodiče. Nemají žádné sociální zábrany, jsou konfliktní a pro vztah zcela nevhodní.

- Transgenerační přenos agresivního chování

Na rozvoj agresivity má velký vliv prostředí, ve kterém člověk vyrůstá. Vše začíná výchovou. Dítě se chová tak, jak to vidí ve svém okolí a u lidí, kteří pro něj něco znamenají, ke kterým má nějaký citový vztah. Pachatel pochází z rodiny, kde bylo domácí násilí běžnou věcí a přijímá ze své původní rodiny násilné vzorce chování, které mu přijdou úplně normální. *Řešení problémů prostřednictvím násilí mají zafixováno jako běžný způsob chování, jde o naučenou agresi.*¹⁹

¹⁹ Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, Praha 2006, str. 47

- Alkoholová, drogová závislost

Často se stává, že se agresor vymlouvá na to, že byl pod vlivem drog, alkoholu a snaží se tak omluvit své chování. Pravdou však je, že alkohol ani drogy nejsou příčinou násilí, ale spouštěčem. Člověk tak ztrácí zábrany.

- Vliv nepříznivých okolností

Jedná se o nějakou problematickou životní situaci, která spustí agresi partnera. Může se například jednat o ztrátu zaměstnání, dluhy, vypjatý vztah mezi agresorem a jeho otcem... Aby partner dobře zvládl tuto stresovou situaci, převede problém na partnerku a vybije si svůj stres na ní.

- Psychiatrické diagnózy

Jedná se například o sexuální deviace, schizofrenii, psychopatie, obsedantní myšlenky...

9.2 Typologie agresorů

- Emocionální reaktivní typ násilníka

Jde o nejčastější typ násilníka vyznačující se vysokou impulsivitou, výbušností a snadnou vznětlivostí. Nejsou schopni ovládat své pocity a chování. Nechají se snadno vyprovokovat. Agrese u nich vzniká jako reakce na vnější podnět, kdy násilník pak ztrácí kontrolu nad svými reakcemi. Mají často špatnou náladu, bojí se selhání, jsou přecitlivělí na kritiku, netrpěliví, nesnášenliví a neustále v nepohodě. Jejich sebekontrola je narušena a tak jejich útoky mohou být nebezpečné.

- Instrumentální typ násilníka

Jsou agresivní ve chvíli, kdy chtějí uspokojit své potřeby a dosáhnout svého cíle. Jsou sebejistí, jednají chladně, s rozmyslem a vybírají si svou oběť. Mají potřebu mít moc a ovládat druhé. Jejich cílem je oběti ublížit. Často to bývají agresori dvojí tváře. Na jedné straně jsou to milí, pozorní, laskaví partneři a vzápětí násilní a hrubí pachatelé. Dlouho dokáží kontrolovat své chování a ukrývat agresi, když však vybuchnou, agrese je silná a

náhlá. Po skončení násilí se tito lidé vracejí ke svému původnímu chování. Za projevy násilí se stydí a oběti omlouvají. Okolím jsou vnímáni jako slušní a zdvořilí lidé.

- Násilníci mající potěšení z krutosti

Tito lidé se dopouštějí násilí, *aby viděli a slyšeli druhého člověka trpět*.²⁰ Páchají násilí vědomě s úmyslem ublížit druhému člověku. Jde o osobnosti s psychopatickými rysy, necitlivému vůči svému okolí. Tento typ není příliš častý, ale zase je velmi nebezpečný. Zde se doporučuje ženám ihned po prohlédnutí některých nežádoucích partnerových rysů chování vztah ihned ukončit. Pokud by tomu bylo naopak, žena se ocitá v nebezpečí svého života.

- Psychopatická osobnost násilníka

Jsou to lidé velmi necitelní, kteří se vyznačují touhou manipulovat s druhými lidmi.

²⁰ Acorus: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, Acorus, Praha 2006, str. 49

10. Domácí násilí a policie

Výjezdy na místa domácího násilí se u policistů netěší přílišné oblibě. Ač je to práce velmi obtížná a náročná, její význam je podceňován a není pokládána za důležitou policejní činnost. Při oceňování policejní práce je hlavně upřednostňováno dopadení pachatelů trestných činů. Dalším hlediskem je to, že samotná policejní práce je velmi stresová a výjezd k případu domácího násilí vyžaduje vysokou mentální i odbornou připravenost. V konkrétním případě totiž není předem jasné, s jakou situací se policista na místě setká. Možné je totiž téměř vše – od policejních prací (odzbrojení pachatele, zajištění a ohledání místa činu, přijetí trestního oznámení...) až po nepolicejní práce (rozhovor s rozrušenou obětí, uklidnění emocí...).

Samotný zákrok pak představuje značný problém. A to i přesto, že pachatel i oběť jsou hned od samého začátku známi a mohlo by se tedy zdát, že z policejního pohledu jde o zcela jednoduchou záležitost. Ve skutečnosti je tomu ale právě naopak. Pachatel i oběť sdílí společný prostor, bývají na sobě materiálně závislí, mají společný majetek a v mnoha případech i děti. Tyto závislosti často vedou k tomu, že agrese odezní a oběť ve strachu z další akce agresora událost zlehčuje, nespolupracuje s policií a v průběhu řízení bere zpět původně daný souhlas k trestnímu stíhání.

Zákony dělí jednání podle závažnosti a následků, pachatel může být podezřelý ze spáchání přestupku proti občanskému soužití § 49 zákona č.200/1990 Sb. O přestupcích . To v případě méně závažného jednání jako urážky, nadávky a drobné napadení. Případ je řešen před přestupkovou komisí příslušného obecního úřadu, kde může být pachatel potrestán uložením pokuty do výše 3.000,- Kč. U závažnějšího jednání je pachatel podezřelý nejčastěji z trestného činu ublížení na zdraví dle § 221, 223, 224 zák. č.140/1961 - trestní zákon. Dále omezování osobní svobody dle § 231 trestního zákona, vydírání dle § 235, násilí proti skupině obyvatelů, proti jednotlivci dle § 196 a § 215a - týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě, který postihuje jednání mající povahu týrání a to jak fyzického tak i psychického.

S účinností od 1.ledna 2007 má Policie České republiky "oprávnění rozhodnout o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj", obsažené v § 21a až § 21d zák.č.283/1991 Sb. - o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů. Vykázání je preventivním opatřením, které zasahuje do občanských práv a svobod a jeho užití je pečlivě zvažováno. Pomůckou při posuzování a rozhodování má být policistům manuál pro zjištění

rizikových faktorů k eskalaci domácího násilí s označením - *sara dn* (vypracovaný Bílým kruhem bezpečí), který obsahuje 15 otázek Odpovědi na ně bude policista zjišťovat od násilné osoby (pachatele), ohrožené osoby (oběti), svědků, sousedů, dále z policejních evidencí a databází. Dojde-li provedeným šetřením k zjištění, že je důvodný předpoklad, že po odchodu policistů dojde k eskalaci násilí a nebezpečnému útoku na život, zdraví či svobodu ohrožené osoby, rozhodne policista o vykázaní násilné osoby. Ta bude muset na 10 dnů opustit společné obydlí, odevzdat všechny klíče od něj a bude si moci vzít nezbytné věci pro svou potřebu. Policie bude mít povinnost ověřovat, zda nedošlo k porušení rozhodnutí. Pokud násilná osoba poruší toto rozhodnutí a bude se zdržovat v místě společného obydlí či se pokusí o předčasný návrat, může to být důvod k zahájení trestního stíhání pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí. O všech provedených úkonech a šetřeních (např. zjištění, že hádkám a napadení jsou pravidelně přítomny děti) budou policisté sepisovat hlášení, některá z nich budou odesílána na intervenční centra. Ta budou neprodleně kontaktovat ohrožené osoby a poskytovat jim sociálně právní poradenství a psychologickou pomoc. Dále budou koordinovat spolupráci mezi orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnickými zařízeními, policií a soudy.

Praktická část

Ve své praktické části se budu zabývat vyhodnocením dotazníků, které jsem sama vypracovala a dala k vyplnění 20 ženám, které se staly obětí domácího násilí. Většina žen, které dotazník vyplnily, byly z azylového domu Psychosociálního centra Acorusu, kde jsem strávila tři týdny na praxi. Díky výsledkům z dotazníků bych si ráda odpověděla na své hypotézy, které jsem si stanovila již v úvodu své práce.

1. Hypotéza: Dle mého názoru není pravdivé tvrzení, že násilný muž má jen nízké vzdělání.
2. Hypotéza: Domnívám se, že příčinou agresivního chování agresora je v mnoha případech dětství, ve kterém bylo přítomno násilí.

DOTAZNÍK

Milé uživatelsky služeb,

tento dotazník je zcela anonymní a bude použit pouze pro mou absolventskou práci.

Moc děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

1. Věk:

2. Vzdělání: ZŠ SOŠ bez mat. SOŠ s mat. VOŠ VŠ

3. Rodinný stav: svobodná vdaná rozvedená vdova

4. Počet dětí: žádné 1 2 3 4 více

5. V součas. době jste: zaměstnaná nezaměstnaná na mateř.dovolené v domácnosti

6. Bylo ve Vaší původní rodině násilí? Ano Ne

7. Partner věk:

8. Vzdělání: ZŠ SOŠ bez mat. SOŠ s mat. VOŠ VŠ

9. V současné době je: zaměstnán nezaměstnán nevím

10. Jak dlouho trval Váš vztah: méně než rok 1-3 roky 3-5let 5-10let 10 a více

11. Bylo v partnerově původní rodině násilí? Ano Ne

12. K jakému druhu násilí docházelo?

Psychické Fyzické Sexuální Sociální Ekonomické

13. Jak dlouho docházelo k fyzickému násilí?

Méně než 1 rok 1-3 roky 3-5 let 5-10 let 10let a více

14. Jak často docházelo k fyzickému napadení?

Vícekrát týdně 1x týdně vícekrát měsíčně 1x měsíčně 1x do roka

15. Byla někdy přivolána Policie ČR? Ano Ne Pokud Ano – vícekrát 1x-2x

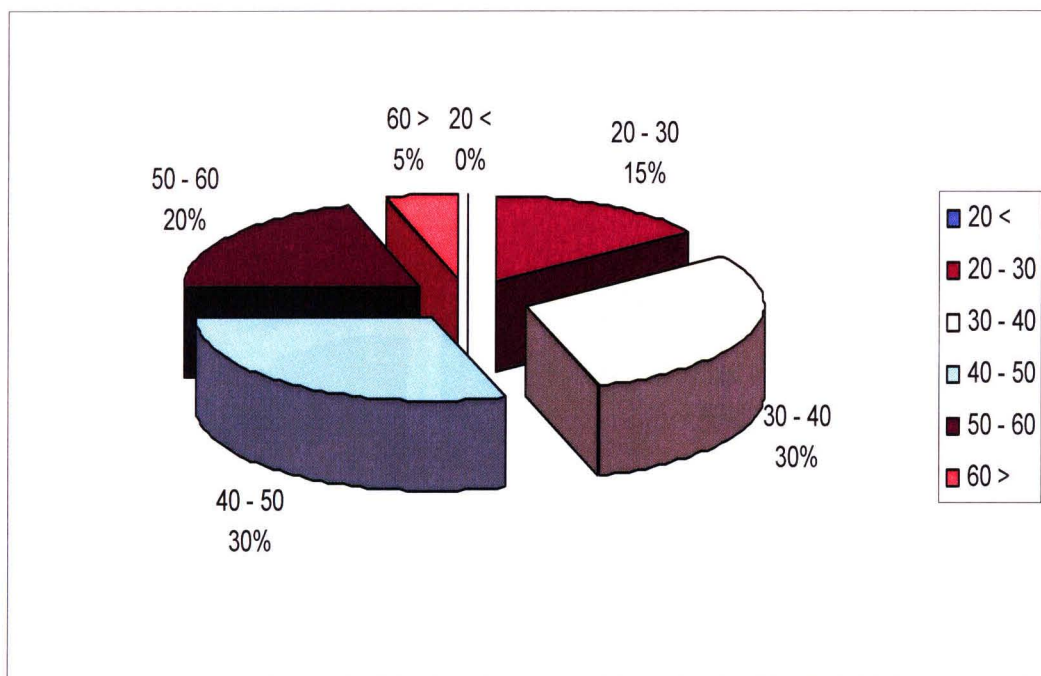
16. Vyhledala jste někdy lékařské ošetření? Ano Ne Pokud Ano – vícekrát 1x-2x

17. Věděl někdo o Vašem problému?

Nikdo rodiče kamarád/ka kolega/yně soused/ka někdo jiný:_____

Věk klientky

20 <	0
20 - 30	3
30 - 40	6
40 - 50	6
50 - 60	4
60 >	1

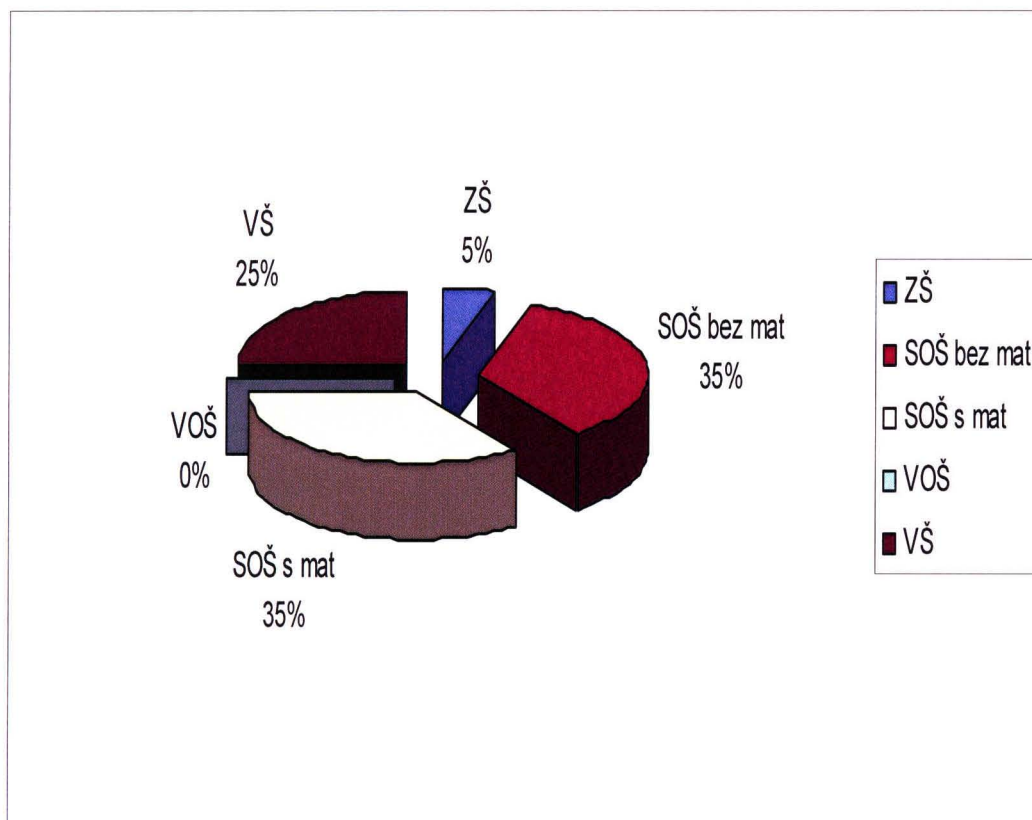

Nejvíce žen, které se stanou oběťmi domácího násilí je ve věku 30 – 50 let. Je to celých 60 %. To svědčí o tom, že žena žije s násilným partnerem několik let, než se konečně odhodlá k odchodu od partnera.

Nejméně týraných žen je ve věku 20 let a mladší a 60 let a starší. Ve stáří už není tolik týraných žen, o kterých by se vědělo. Je to zapříčiněno tím, že se staré ženy stydí a nepřiznají pravdu nebo už dávno udělaly ten krok, kdy svého násilného partnera opustily. A mladé dívky? Ty jsou se svým partnerem většinou krátce, nemají společné bydlení, děti. Prožívají stav zamilovanosti a jejich partner se stále ještě chová jako gentleman. Je ke své dívce pozorný, milý, obklopuje ji dárčky a snaží se v jejích očích vypadat co nejlépe.

Vzdělání klientky

ZŠ	1
SOŠ bez maturity	7
SOŠ s maturitou	7
VOŠ	0
VŠ	5

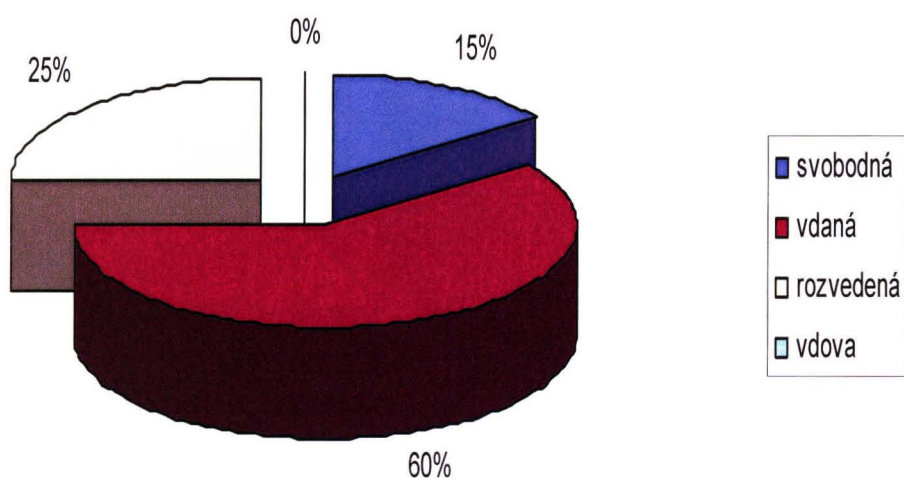
Většina žen, které zažily domácí násilí mají střední školu – 70 %.

S 25 % jsou to vysokoškolačky a s 5 % ženy se základním vzděláním.

Tyto výsledky svědčí o tom, že mezi týranými ženami jednoznačně převažují inteligentní, vzdělané ženy.

Rodinný stav

svobodná	3
vdaná	12
rozvedená	5
vdova	0

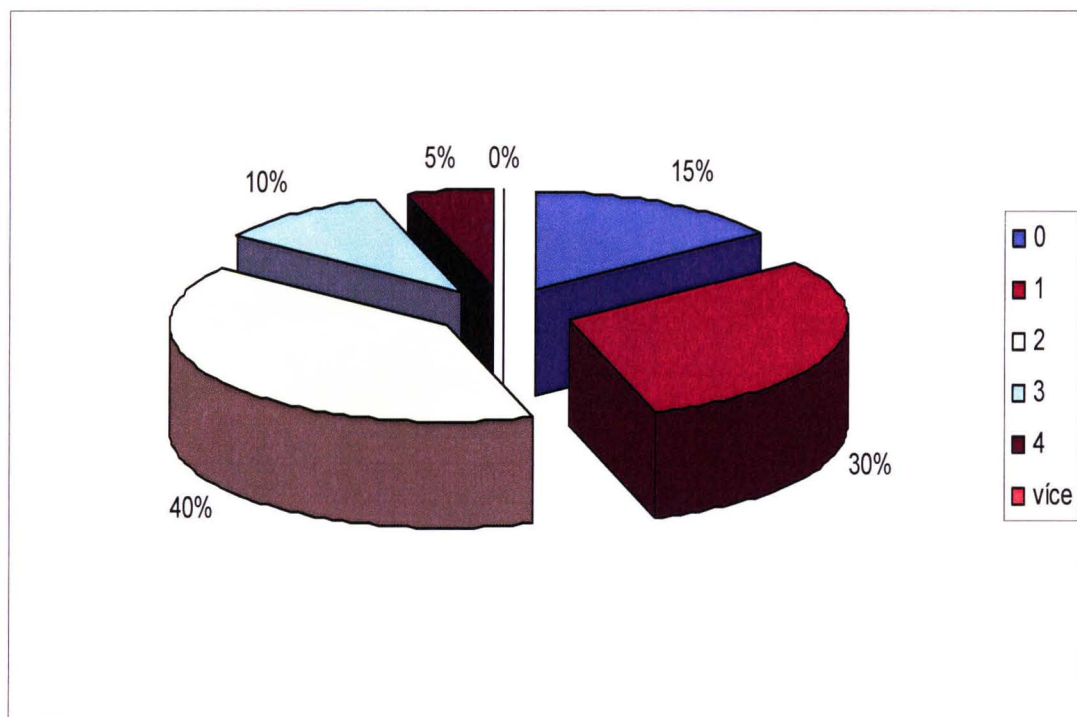

60 % žen, které se staly obětí domácího násilí je i nadále vdaných za své násilnické partnery.

25% je rozvedených se svým bývalým partnerem a 15% žen si svého násilného partnera nikdy nevzalo.

Počet dětí

0	3
1	6
2	8
3	2
4	1
více	0

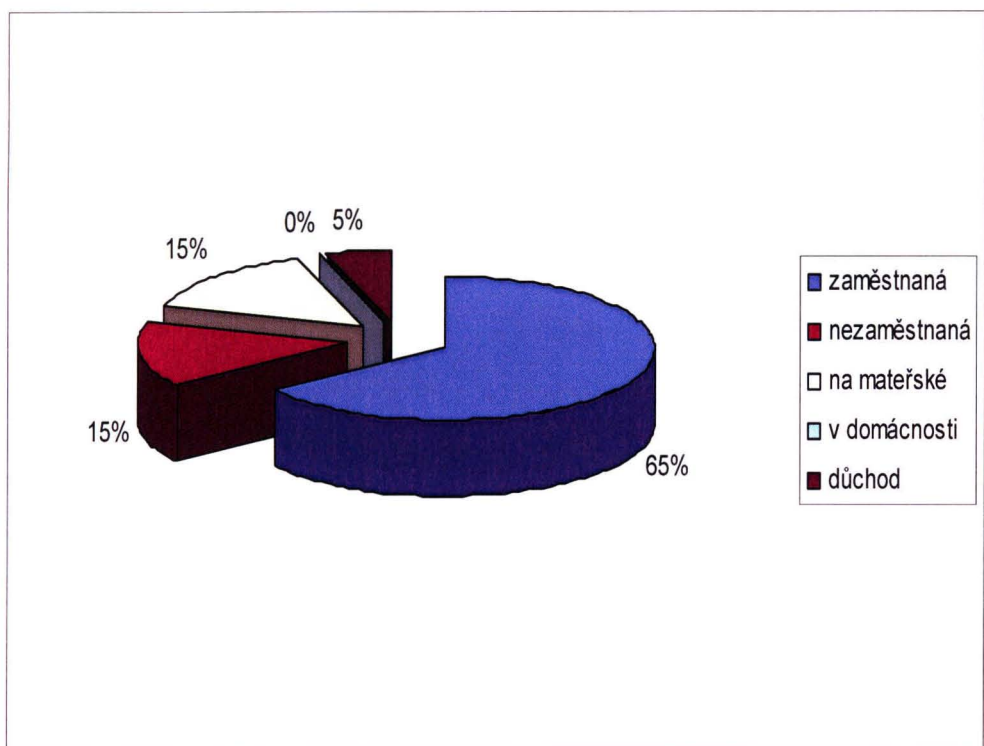

40 % žen má se svým násilným partnerem dvě děti. 30 % žen jedno dítě. O něco méně si mezi sebou rozdělily ženy, které mají s agresorem tři, čtyři a žádné děti.

85 % žen má se svým násilným partnerem alespoň jedno dítě. To svědčí o důvěře k bývalému partnerovi. O tom, že žena partnera milovala, věřila mu a doufala ve společnou budoucnost. Také v tom můžeme najít tvrzení, že agresor se změní až po svatbě, po narození dítěte... Do té doby je milým, pozorným partnerem, který utvrzuje partnerku v jeho lásku. Žena nemá žádné tušení, že by její partner měl násilnické sklony.

V současné době je klientka:

zaměstnaná	13
nezaměstnaná	3
na mateřské	3
v domácnosti	0
důchod	1

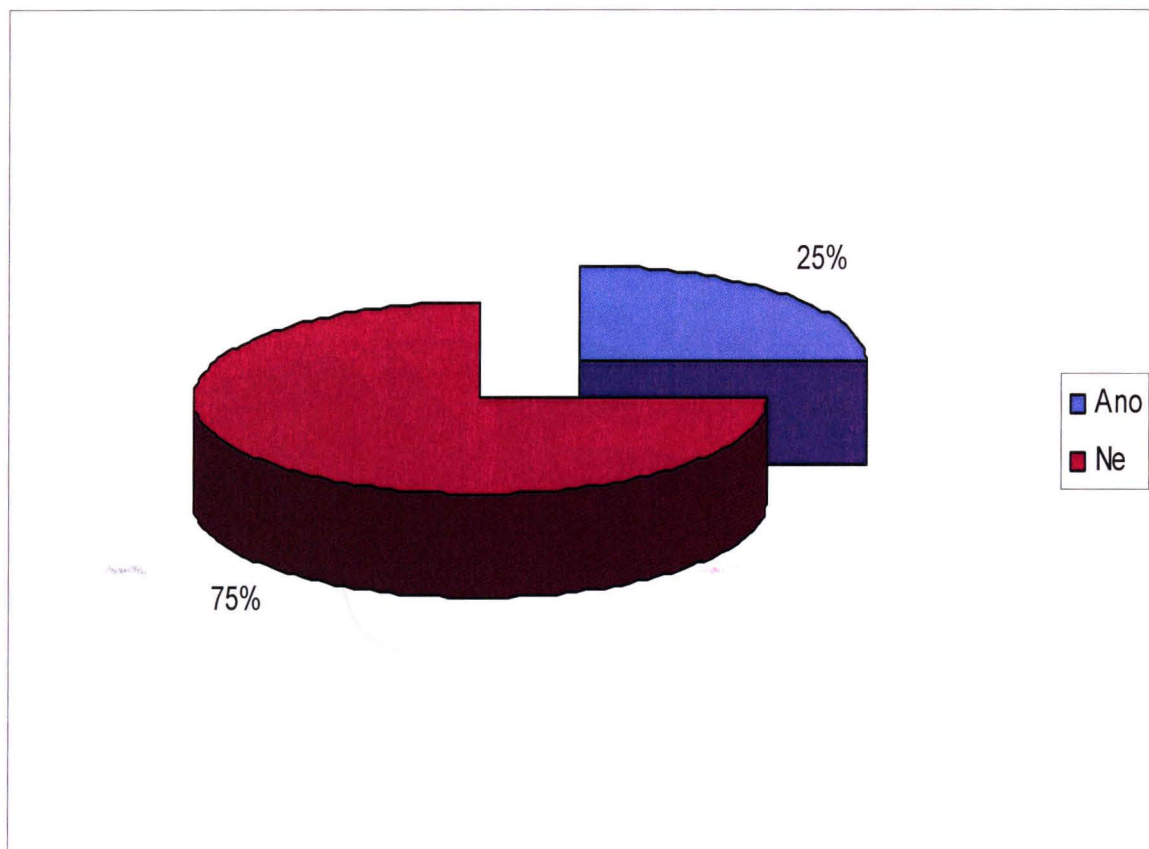

V současné době je 65 % žen zaměstnaných. 15 % na mateřské dovolené. 15 % nezaměstnaných a o zbývajících 5 % se podělily důchodkyně a ženy v domácnosti.

Z těchto výsledků můžeme usoudit, že finanční situace nemusí být vždy tím hlavním důvodem, proč ženy s agresivním partnerem zůstávají. Je však těžké toto zhodnotit, protože nevíme, zda má žena kam jít, kolik má dětí a kolik činí její měsíční příjem.

Bylo v klientky původní rodině násilí

Ano	5
Ne	15

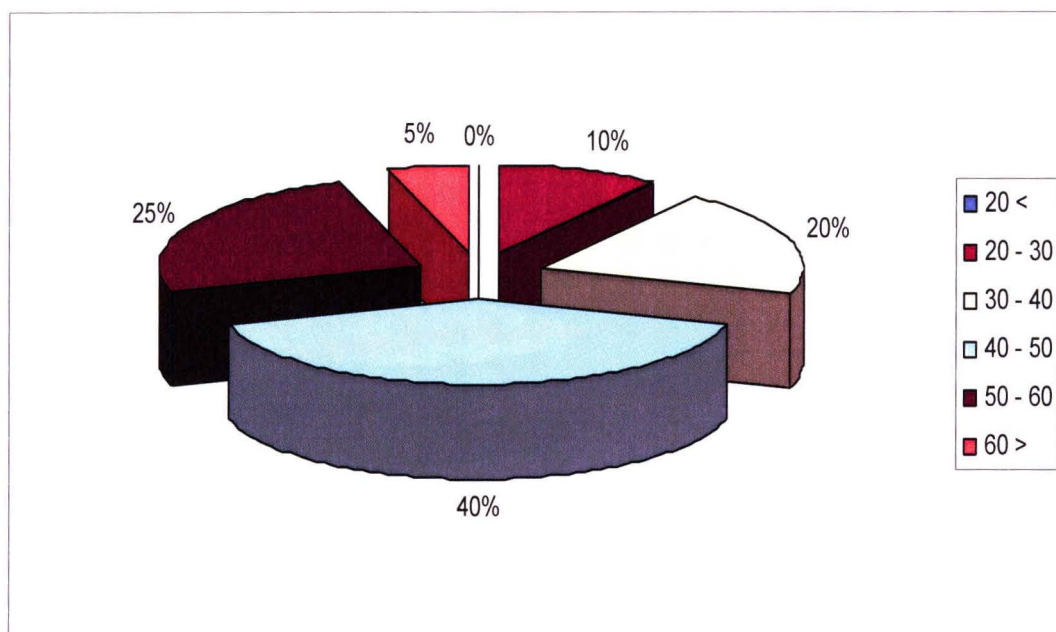
75 % žen uvedlo, že v jejich původní rodině nebylo přítomno domácí násilí.

25 % žen zažilo domácí násilí již ve své původní rodině.

Ve své teoretické části jsem uvedla, že ženy, jejichž otec byl agresivní k jejich matce mají 2x vyšší pravděpodobnost zažít násilí ze strany partnera než ty, které odpověděly záporně. To se mi zde nepotvrdilo. To znamená, že agresivního jednání násilného partnera se ukrývá v jiných faktorech.

Věk násilného partnera klientky

20 <	0
20 - 30	2
30 - 40	4
40 - 50	8
50 - 60	5
60 >	1

Násilný partner je nejčastěji ve věku 40 – 50 let, je to 40 %. 25 % a 20 % partnerů je ve věku 50 – 60 let a 30 – 40 let.

Nejméně násilnými jsou muži ve věku 30 let a méně a 60 let a více.

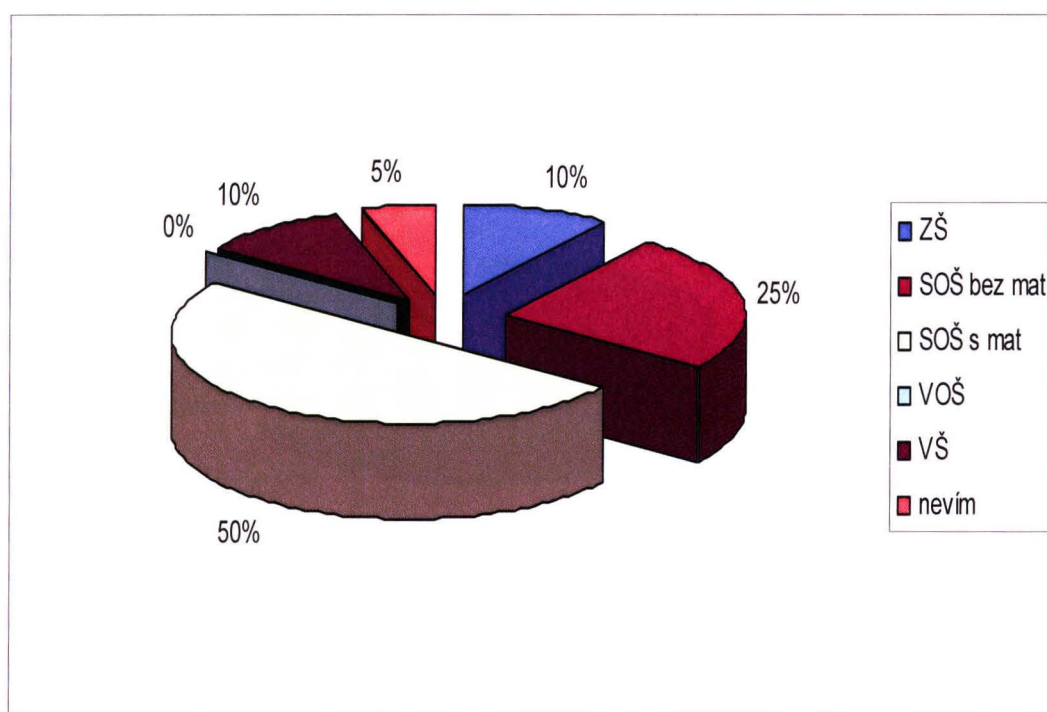
85 % násilných partnerů je ve věku 30 – 60 let. To jsou muži, kteří už mají věk na to, aby měli dlouholetý vztah a založili rodinu nebo už žili v několikaletém manželství a vychovávali několik dětí. Tito muži už nemusí skrývat své agresivní chování.

Staří muži už jsou buď dávno rozvedeni nebo se svou partnerkou, která byla obětí, už nežijí.

Mladí muži jsou ještě stále pozorní, ohleduplní, chovají se láskyplně a plní každé přání své partnerky.

Vzdělání partnera klientky

ZŠ	2
SOŠ bez maturity	5
SOŠ s maturitou	10
VOŠ	0
VŠ	2
nevím	1

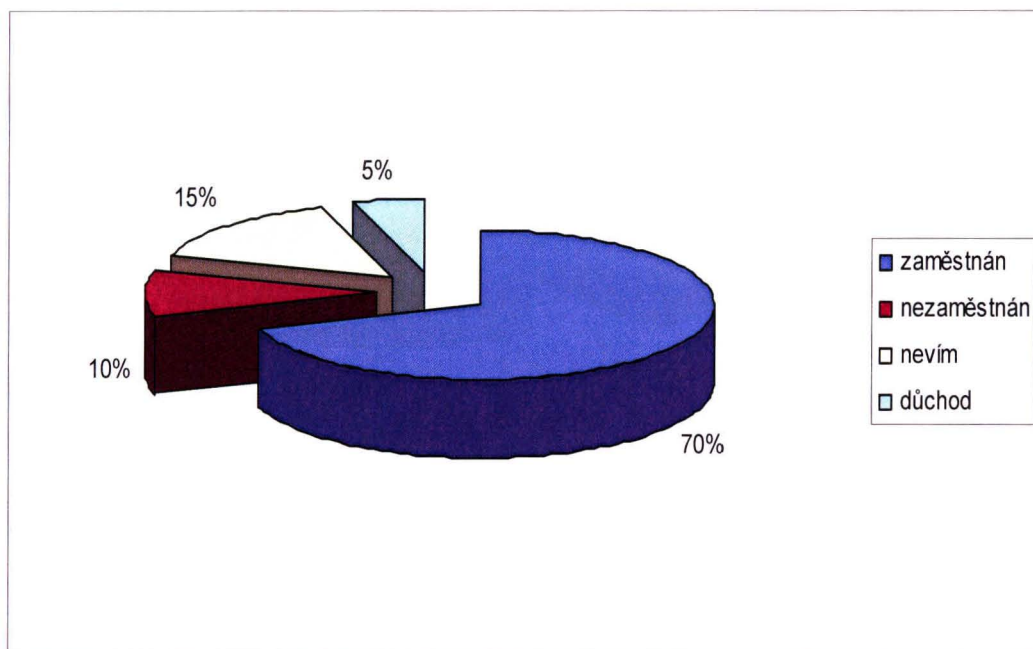
Agresivní partneři mají v 50 % středoškolské vzdělání s maturitou. Ve 25 % středoškolské vzdělání bez maturity. V 10 % vysokoškolské vzdělání a v dalších 10 % základní vzdělání. V 5 % týraná žena nezná vzdělání svého násilného partnera.

Tyto výsledky potvrdily mou hypotézu č. 2, kdy jsem si myslela, že není pravdivé tvrzení, že násilný muž má jen nízké vzdělání. Celých 60 % mužů má maturitu a vysokoškolské vzdělání. 35 % mužů má základní vzdělání nebo je vyučeno.

Muži s vysokoškolským titulem jsou naopak zákeřnější. Využívají rafinovanějších způsobů tak, aby nezanechali žádné stopy. Je pak mnohem těžší jim násilí prokázat.

V současné době je partner klientky

zaměstnán	14
nezaměstnán	2
nevím	3
důchod	1

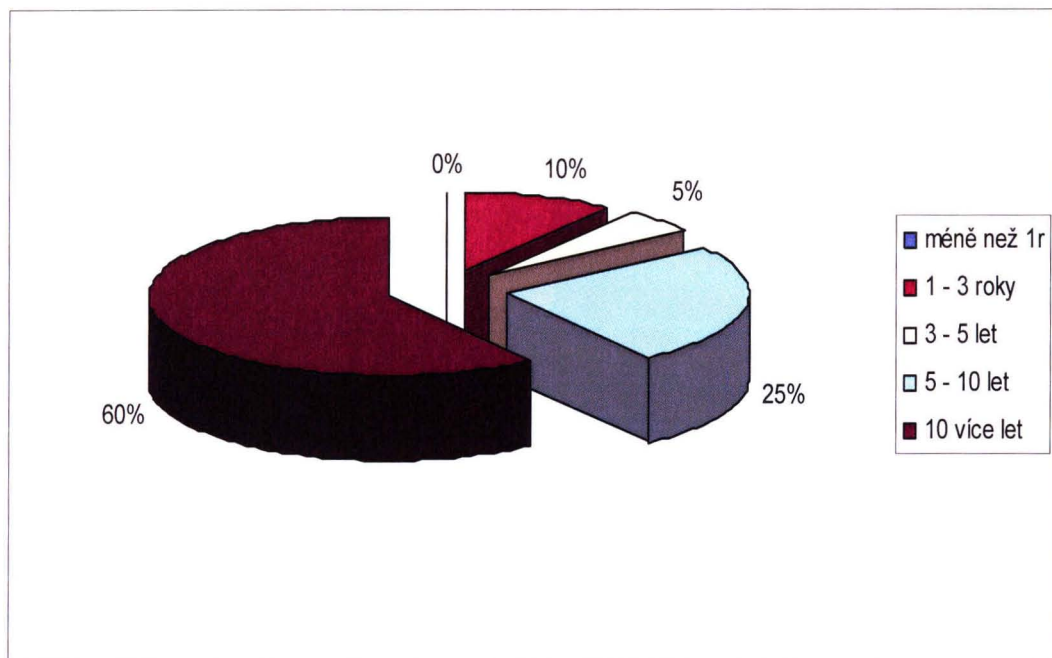
V současné době je partner týrané ženy v 70 % zaměstnaný. V 15 % ženy neví, jak je na tom pracovně jejich bývalý násilný partner. V dalších 10 % a 5 % je partner nezaměstnaný nebo v důchodu.

Z těchto výsledků je vidět, že většina partnerů je soběstačných a má stálou práci. Bohužel nevíme o jakou práci se jedná a jaké jsou finanční výdělky agresora, abychom mohli s jistotou říci, že žena byla finančně závislá na svém partnerovi.

15 % žen neví, jestli je jejich partner v pracovním poměru nebo ne. To ukazuje na to, že žena po odchodu od partnera nemá snahu dále udržovat se svým bývalým násilným partnerem kontakt.

Délka vztahu

méně než 1rok	0
1 - 3 roky	2
3 - 5 let	1
5 - 10 let	5
10 více let	12

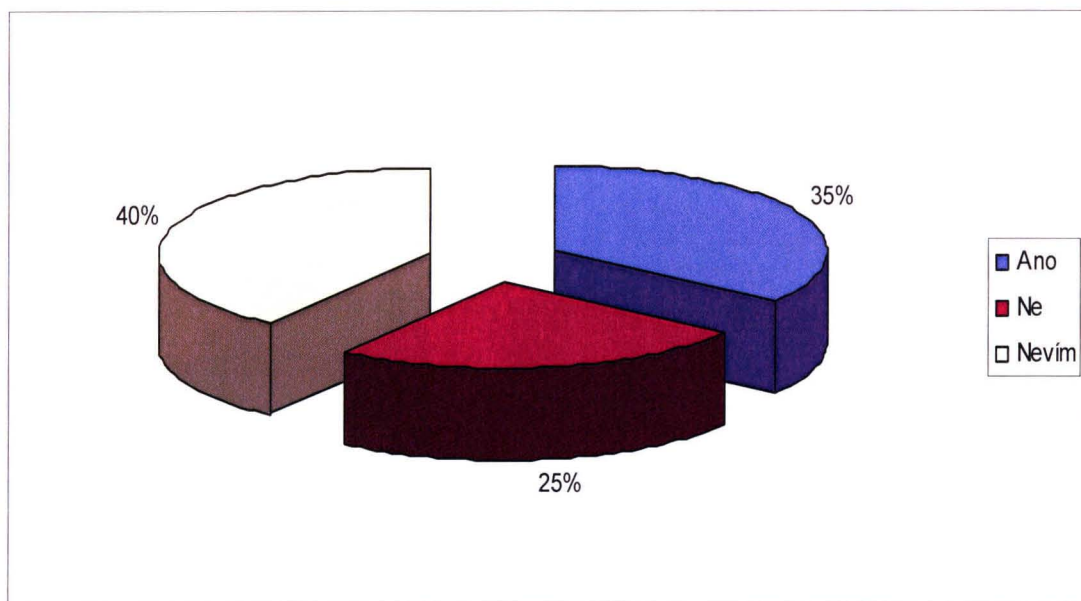
60 % žen uvedlo, že jejich vztah s násilným partnerem trval 10 let a více. Ve 25 % trval vztah 5 – 10 let. Ve zbytku 15 % trval vztah 1 – 5 let. V žádném z případů netrval vztah 1 rok a méně.

Mezi nejčastější důvody, proč žena tak dlouho setrvává ve vztahu s násilným partnerem patří:

- Ženy mají většinou s agresorem děti, kterým nechtějí vzít tátu, kterého dle nich potřebují.
- Snaží se svého partnera pořád a pořád omlouvat a doufají, že se jednou změní a bude zase jako dřív.
- Strach – partner jim vyhrožuje.
- Ekonomická závislost na partnerovi...

Bylo v partnerově původní rodině násilí

Ano	7
Ne	5
Nevím	8

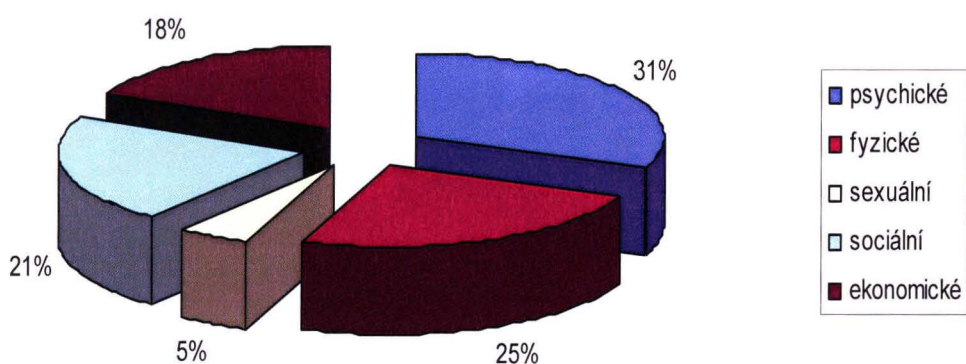
Ve 40% ženy uvedly, že neví, zda v partnerově původní rodině bylo nebo nebylo přítomno násilí.

Ve 35 % v partnerově původní rodině bylo přítomno násilí a ve 25 % nebylo.

Zde bych měla potvrdit nebo vyvrátit svou třetí hypotézu, hovořící o názoru, že u většiny agresorů může za jejich chování dětství, ve kterém bylo přítomno násilí. To se mi potvrdilo ve 35 %. Myslím si však, že tento výsledek je velmi zkreslující, protože u 40 % neznáme odpověď.

Druh násilí

psychické	19
fyzické	15
sexuální	3
sociální	13
ekonomické	11

Mezi nejčastěji uváděný druh domácího násilí patří ve 31 % psychické násilí.

Ve 25 % fyzické násilí.

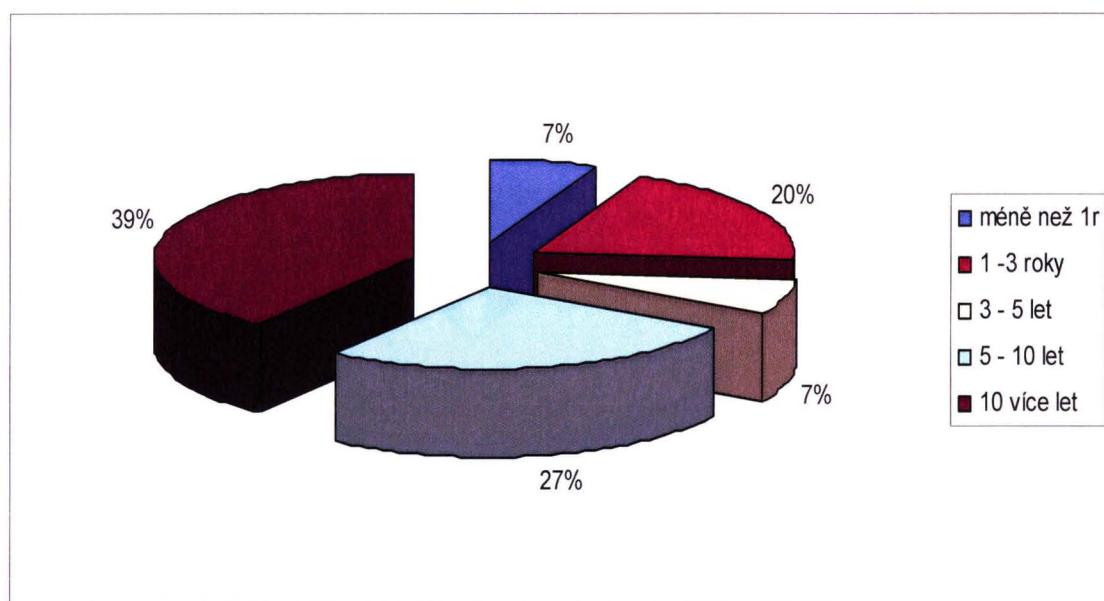
S 21 % je přítomno sociální násilí.

S 18 % ekonomické násilí.

Nejméně časté je s 5 % sexuální násilí.

Jak dlouho docházelo k fyzickému násilí (docházelo-li k němu)

méně než 1rok	1
1 -3 roky	3
3 - 5 let	1
5 - 10 let	4
10 více let	6

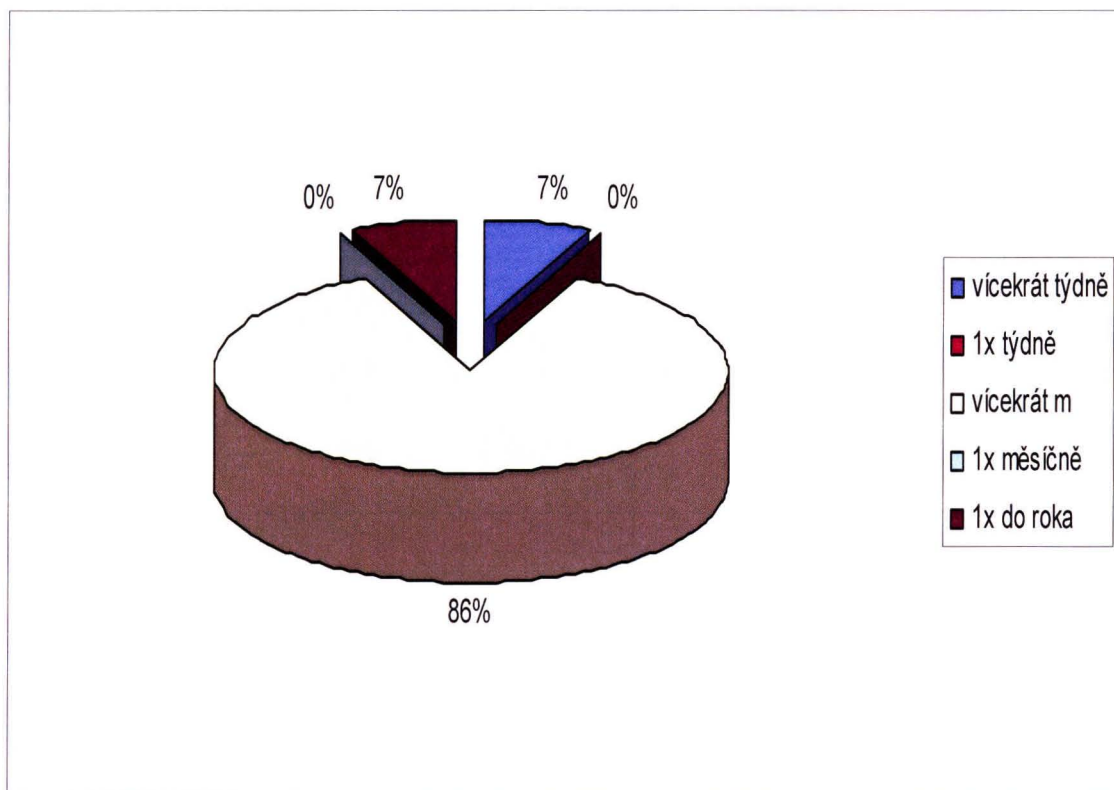

Když ženy uvedly, že u nich docházelo k fyzickému násilí, trvalo toto násilí v nejvíce případech 10 let a více – ve 39 %. Ve 27 % trvalo 5 – 10 let. Ve 20 % 1 – 3 roky. A v 7% méně než 1 rok a 3 – 5let.

Tyto výsledky souvisí hodně s délkou vztahu, ve kterém ženy žily, a ve kterém bylo přítomno násilí. Fyzické násilí se nemuselo vyskytovat ihned, mohlo následovat až po psychickém násilí, které je nejčastější.

**Jak často docházelo k fyzickému násilí
(docházelo – li k němu)**

vícekrát týdně	1
1x týdně	0
vícekrát měsíčně	13
1x měsíčně	0
1x do roka	1

Ženy, které musely čelit fyzickému násilí ho zažívaly v 86 % vícekrát měsíčně.

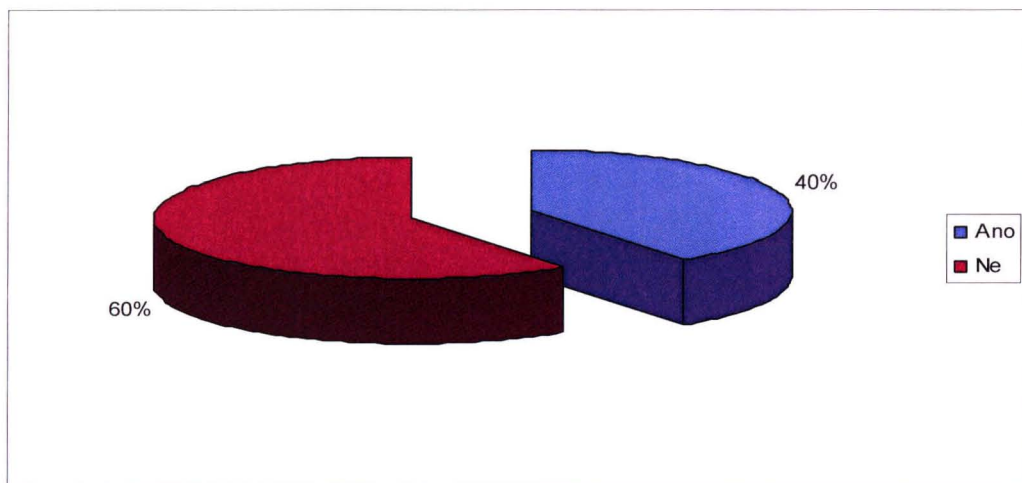
V 7 % vícekrát týdně.

V dalších 7 % jednou do roka.

V žádném případě se neobjevilo fyzické násilí 1x do týdně a 1x do měsíce.

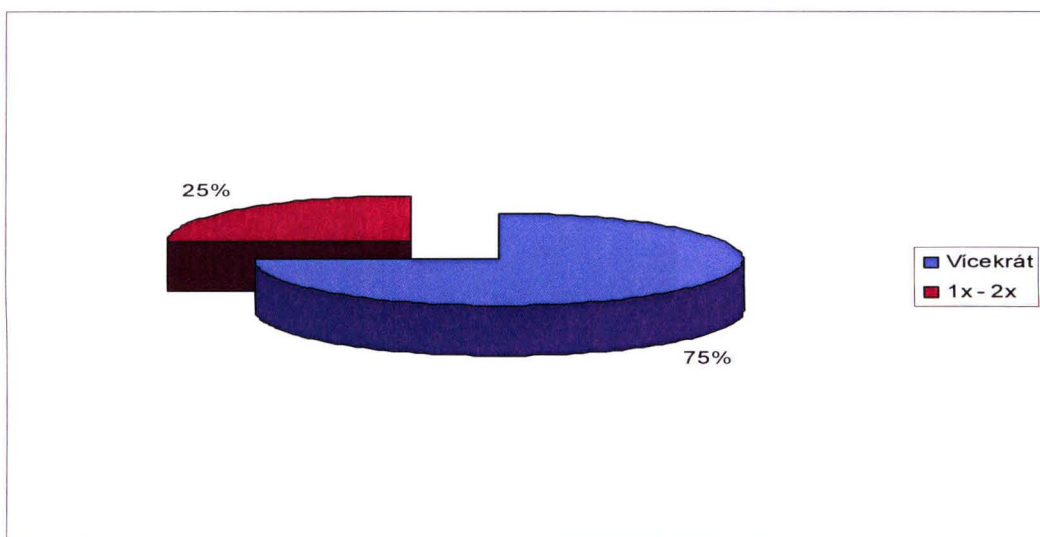
Byla někdy přivolána Policie ČR?

Ano	8
Ne	12

Pokud Ano

Vícekrát	6
1x - 2x	2

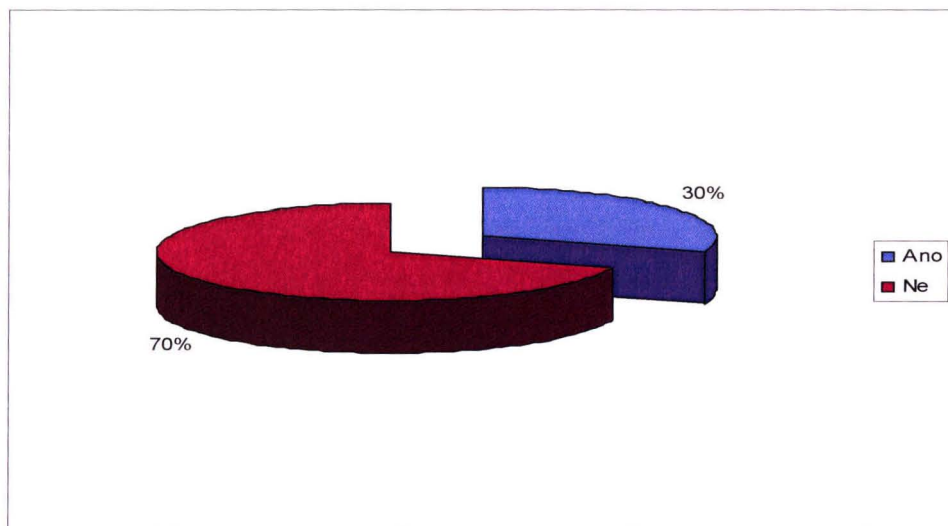

Policie ČR byla přivolána ve 40% případů, z toho v 75 % vícekrát a ve 25% 1x - 2x.

V 60 % případů nebyla přivolána Policie ČR. Myslím si, že je to z důvodu, že se týraná žena za svou situaci stydí. Nechce, aby se o její situaci někdo cizí dozvěděl a už vůbec ne zvědaví sousedé.

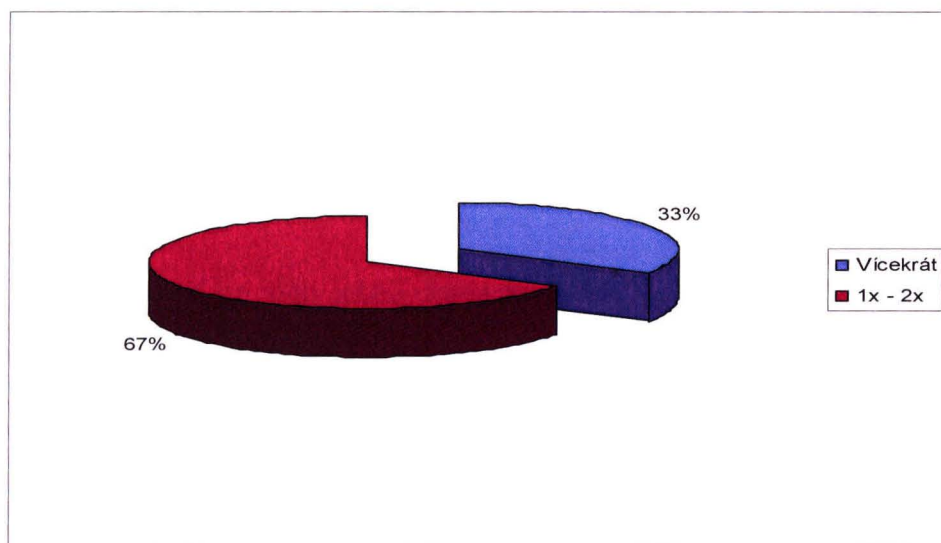
Vyhledala jste někdy lékařské ošetření

Ano	6
Ne	14

Pokud Ano

Vícekrát	2
1x - 2x	4

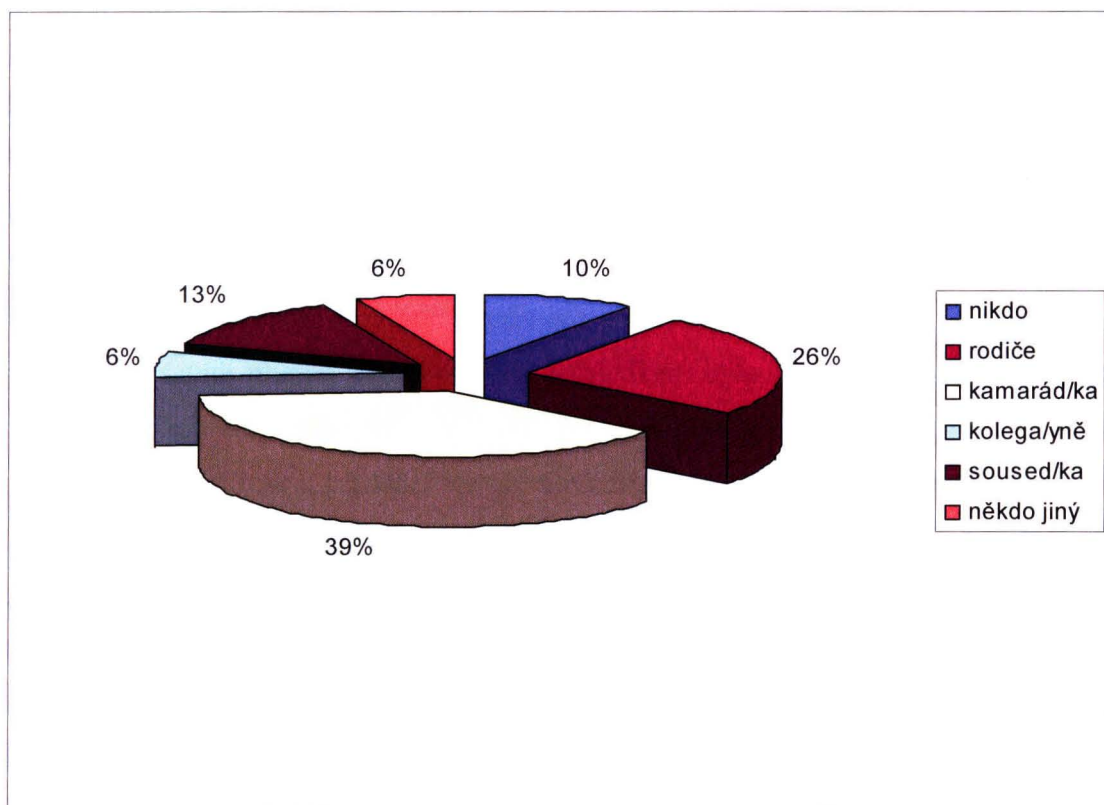

V 70 % případů domácího násilí oběť nikdy nevyhledala lékařské ošetření. Ve 30 % vyhledala a z toho ve 33 % vícekrát a v 67 % 1x – 2x.

Opět se domnívám, že oběť nechtěla říci někomu cizímu, co se u ní doma děje. Týraná žena velmi často obviňuje z chování svého partnera sama sebe. Je přesvědčená, že ona partnera k násilnému chování vyprovokovala, a že ona dělá něco špatně.

Kdo věděl o Vašem problému

nikdo	3
rodiče	8
kamarád/ka	12
kolega/yně	2
soused/ka	4
někdo jiný	2

Ženy, které se staly obětí domácího násilí, se se svou situací svěřují nejčastěji kamarádovi/ce. Je to ve 39 %.

Následující s 26 % rodiče, se 13 % soused/ka.

10 % žen se nesvěří nikomu a nejméně častou osobou je kolega/yně a někdo jiný. (V našem případě se jednalo o babičku a psychologku).

Je logické, že si žena potřebuje o své situaci s někým popovídat. Vypovídat se ze všeho a vědět, že na všechno není sama a že má někoho, kdo jí má rád a kdo tu je pro ní. Potřebuje mít pocit, že v případě nouze je tu pro ní někdo, kdo jí pomůže.

Závěr

Každý z nás má právo na důstojný život. Nikdo z druhých nemá právo nás bít, šikanovat, podřizovat si nás nebo psychicky deptat jen proto, že jsme ženy, manželky, či citově nebo ekonomicky závislé na našem násilnickém partnerovi. Každá z nás by měla mít tu možnost svobodně odejít z násilnického vztahu, aniž by se tím vystavila do složité společenské, ekonomické nebo sociální situace a zůstala opuštěna bez pomoci druhých.

Ještě loni byla jedním z nedostatků při prevenci i při následném řešení případů domácího násilí skutečnost, že v české legislativě neexistovaly zákony či paragrafy postihující přímo tento problém. Český právní řád pojem domácí násilí vůbec neznal. Legislativa umožňovala postihnout domácí násilí nepřímo prostřednictvím jednotlivých paragrafů, které však nebyly přímo zaměřeny na případy domácího násilí. Legislativa České republiky byla benevolentní k projevům násilnického chování v rodinách a stejně tak tomu bylo i ve společnosti, kde panoval tolerantní přístup k tomuto jevu. Výsledkem bylo, že řada násilnických partnerů se necítila být ve svém jednání vůči ženě ohrožena, cítila se být beztrestná.

Tento problém se k 1.1.2007 vyřešil novým zákonem o domácím násilí, který opravňuje rozhodnout o vykázaní pachatele ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj. K polovině dubna loňského roku využilo tohoto zákona již zhruba dvěstěpadesát žen, což svědčí o tom, že se zákon stal prospěšným a hlavně pomáhá. Ještě bychom se měli snažit změnit společenské podvědomí, že se jedná o nezávažný, okrajový jev. Pak teprve bychom mohli s čistým svědomím říci, že se situace týkající se domácího násilí obrátila k lepšímu a přestala být věcí soukromou, o které se všichni báli mluvit a nijak ji neřešili.

Ve své práci jsem si chtěla ověřit dvě hypotézy.

Má první hypotéza se týká agresora. Dle mého názoru, který se ukázal jako správný, není pravdivé tvrzení, že násilný muž má jen nízké vzdělání. Agresor s vyšším vzděláním je mnohem zákeřnější, než násilník se vzděláním nižším. Snaží se svou partnerku týrat tak, aby nebyly žádné stopy a důkazy, které by ho mohli z jeho násilného činu usvědčit.

Ve druhé hypotéze se domnívám, že příčinou agresivního chování agresora je v mnoha případech jeho dětství, ve kterém bylo přítomno násilí. Už jako malé děti si bereme za vzor chování našich rodičů. Násilník, který pochází z rodiny, kde bylo domácí násilí běžnou věcí, přijímá ze své původní rodiny násilné vzorce chování. Agresivní chování mu tak přijde úplně normální, protože ho má zafixované z dob svého dětství. Výsledky této hypotézy jsou však zkusující. Ve 35% zkoumaných případů se mi tato hypotéza potvrdila, ve 25 % mi byla

vyvrácena, ale celých 40 % je nejasných, protože partnerky násilníků nevěděly, zda v partnerově původní rodině bylo či nebylo přítomno násilí.

Tato práce mi pomohla pochopit spousty mých nejasných otázek týkajících se domácího násilí na ženách. Nyní vím, že není snadné udělat zásadní krok k tomu, aby se týraná žena rozhodla opustit svého násilného partnera. Je důležité, aby v sobě našla dostatek sil a měla kolem sebe lidi, kteří budou stát na její straně a v jejím rozhodnutí jí budou podporovat. Je proto jen dobře, že i u nás se tato situace zlepšuje k lepšímu. Vznikají organizace zabývající se touto problematikou a mění se naše legislativa. Lidé o tomto problému více mluví, stává se věcí veřejnou a ženy, které se tak ocitly v nelehké životní situaci ví, že na problém nejsou samy, a že i ony mají právo být šťastné.

Použitá literatura:

- ACORUS: Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky
Orgánů sociálně – právní ochrany dětí. Acorus. Praha, 2006
- BEDNÁŘOVÁ, Z. a kol.: Domácí násilí – Manuál ke kursům Psychosociální Centrum
Acorus. Praha, 2003
- BENTOVIM, A.: Týrání a sexuální zneužívání v rodině. Grada. Praha, 1998
- BOURDIEU, P.: Nadvláda mužů. Karolinum. Praha, 2000
- ČERMÁK, I.: Lidská agrese a její souvislosti. Fakta. Žďár nad Sázavou, 1999
- HIRIGOYEN, M.: Psychické násilí v rodině a v zaměstnání. Academia. Praha, 2002
- KLÍMA, P.: Domácí násilí z pohledu a zkušeností pracovníků Psychosociálního centra
Acorus. Etnám. Praha, 2002
- KOLEKTIV AUTORŮ: Domácí násilí jako společenský fenomén. Institut mezioborových
Studii. Brno, 2004
- LUCKÁ, Y., KOBERLE, L.: Prevence obchodu se ženami. Mezinárodní organizace pro
Migraci v Praze. Praha, 2000
- NOVOTNÝ a kol.: Trestní právo hmotné. Kodex. Praha, 1996
- PROFEM: Ulice, silnice, dálnice. Rozkoš bez rizika. Praha 1996
- PROKOP, M. a kol.: Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí. vyd. ekolog. právní servis.
Brno, 2000

PROKOPOVÁ, Z. a kol.: Domácí násilí záležitost nikoli soukromá. Koordinační kruh
Prevence a násilí na ženách. Praha, 1997

PRUŠKO, J. a kol.: Stop traumatickým vzpomínkám. Portál. Praha, 2003

ROSETOVÁ, M.: Manželství bez krizí. Alpress. Frýdek Místek, 1996

SKUPINA ŽEN: Násilie na žienách. Občanské sdružení Aliancia žien. Slovensko, 2002

VANÍČKOVÁ, E. a kol.: Násilí v rodině. Ministerstvo Práce a sociálních věcí. Praha, 1995

VAVROŇOVÁ, M., PROKOPOVÁ, Z.: Dneska tě ještě nezabiju. Rosa. Praha, 1997

VAVROŇOVÁ, M., PROKOPOVÁ, Z.: Přežila jsem. Rosa. Praha, 2002

Video:

Mezi 4 stěnami, video Člověk v tísní

Na cestě z kruhu, video Acorusu

To všechno z lásky, dok. film Tomáše Kudrny

Záležitosti mužů a žen, video Člověk v tísní

URL stránky:

www.zsf.jcu.cz

www.rosa.cz

www.bkb.cz

www.acorus.cz

www.mvcr.cz

Přílohy

Organizace zabývající se domácím násilím v ČR

Praha

Bílý kruh bezpečí

pomoc obětem všech trestných činů

Adresa: U Trojice 2

150 00 Praha 5

Telefon: 257 317 100

E-mail: bkbpraha@bkb.cz, bkb@volny.cz, dona@donalinka.cz

WWW www.bkb.cz

Linka pro oběti domácího násilí DONA: 251 511 313

Krizové centrum RIAPS

psychologická a psychiatrická pomoc v akutní krizi

Adresa: Chelčického 39

130 00 Praha 3

Telefon: 222 586 768

E-mail: e-riaps@mcssp.cz

WWW www.mcssp.cz/RIAPS.htm

nonstop tel. linka důvěry: 222 580 697

Centrum krizové intervence

psychologická a psychiatrická pomoc v akutní krizi

Adresa: Ústavní 91/92

181 02 Praha 8

Telefon: 284 016 666

E-mail: e-cki@plbohnice.cz

WWW www.plbohnice.cz

Česká katolická charita - projekt Magdala

telefonická linka pomoci včetně zprostředkování utajeného ubytování

Adresa: Londýnská 44

120 00 Praha 2

Telefon: 224 246 519, 224 246 573

Linka bezpečí: 737 234 078

Psychosociální centrum Acorus

pomoc ženám v životní krizi, obětem domácího násilí

Adresa: Legerova 20

Praha 2

Telefon: 283 892 772

E-mail: acorus@atlas.cz

WWW www.acorus.cz

ROSA

informační a poradenské centrum pro ženy - oběti domácího násilí

Adresa: Podolská 242/25

147 00 Praha 4

Telefon: 241 432 466

E-mail: info@rosa-os.cz

WWW www.rosa.cz

SOS linka: 602 246 102

proFem

konzultační středisko pro ženské projekty

Adresa: Plzeňská 66
150 00 Praha 5

Telefon: 224 917 224

E-mail: info@profem.cz

WWW www.profem.cz

Linka právní pomoci pro ženy - oběti dom. násilí: 224 910 744

ELEKTRA

centrum pomoci ženám zneužívaných v dětství

Adresa: Mnichova 1622
149 00 Praha 4

Telefon: 272 911 110

E-mail: elektra@brailnet.cz

WWW www.centrumelektra.cz

České Budějovice**Poradna pro ženy a dívky v nouzi EVA**

pomoc ženám v životní krizi, obětem domácího násilí

Adresa: Kanovnická 16
370 01 Č.B.

Telefon: 386 353 120

E-mail: e-eva@charitacb.cz

WWW www.charitacb.cz

Hradec Králové**Adra - pyramida pomoci a rozvoje**

poradna pro oběti násilí a trestných činů

Adresa: Třída E.Beneše 575
500 12 Hradec Králové

Telefon: 495 262 214

E-mail: pyramidahk@adra.cz, adra@adra.cz

WWW www.adra.cz

Poradna pro lidi v tísní

Adresa: Velké náměstí 34
500 03 Hradec Králové

Telefon: 495 516 098

E-mail: och@hk.caritas.cz

WWW www.ortex.cz/charita/poradna/htm

Pardubice**Bílý kruh bezpečí**

pomoc obětem všech trestných činů

Adresa: J.Palacha 324
520 02 Pardubice

Telefon: 466 265 264

E-mail: bkb@volny.cz, dona@donalinka.cz, bkb.pardubice@tiscali.cz

WWW www.bkb.cz

Plzeň

Bílý kruh bezpečí

pomoc obětem všech trestných činů

Adresa: Americká 42
301 35 Plzeň

Telefon: 377 637 695

E-mail: bkb.plzen@seznam.cz, bkb@volny.cz, dona@donalinka.cz

WWW www.bkb.cz

Trutnov

Most k životu

Adresa: Štítná 300
541 03 Trutnov

Telefon: 499 841 998

E-mail: most.k.zivotu@volny.cz

WWW www.mostkzivotu.cz

Nymburk

Občanská poradna

Adresa: Plackého 449
288 02 Nymburk

Telefon: 325 511 148

E-mail: poradna.nymburk@centrum.cz

WWW www.obcanskeporadny.cz

Brno

Poradna pro ženy v tísní

autonomní projekt Ligy lidských práv

Adresa: Bratislavská 215/31
Brno

Telefon: 545 245 996

E-mail: zenavtisni@llp.cz

WWW www.llp.cz/zenavtisni/index/html

SOS linka: 737 834 344

Magdalenium o.s.

pomoc ženám v životní krizi, obětem domácího násilí

Adresa: P.O.BOX 113
657 13 Brno

Telefon: 545 212 150

E-mail: magdalenium2@volny.cz

WWW www.magdalenium.cz

nonstop linka: 776 718 459

Bílý kruh bezpečí

pomoc obětem všech trestných činů

Adresa: Slovinská 41
612 00 Brno - Královo Pole

Telefon: 541 218 122

E-mail: bkb.brno@seznam.cz, bkb@volny.cz, dona@donalinka.cz

WWW www.bkb.cz

Olomouc

Bílý kruh bezpečí

pomoc obětem všech trestných činů

Adresa: Kateřinská 18
772 00 Olomouc

Telefon: 585 423 857

E-mail: bkb-ol@volny.cz, bkb@volny.cz, dona@donalinka.cz

WWW www.bkb.cz

Ostrava

DONA centrum

poradna pro oběti domácího násilí

Adresa: Ulice 28.října 124
702 00 Ostrava

Telefon: 597 489 207

E-mail: donacentrum@quick.cz, bkb@volny.cz, dona@donalinka.cz

WWW www.bkb.cz

ELPIS Ostrava

pomoc obětem domácího násilí

Adresa: Ulice 28.října 86
702 00 Ostrava

Telefon: 596 615 935

E-mail: elpis.os@slezkadiakonie.cz

WWW www.slezkadiakonie.cz

ELPIS Havířov

pomoc obětem domácího násilí

Adresa: Opletalova 4/607
736 01 Havířov

Telefon: 596 812 764

E-mail: elpis.ha@slezkadiakonie.cz

WWW www.slezkadiakonie.cz/elpis_h.html

ELPIS Třinec

pomoc obětem domácího násilí

Adresa: Hraniční 280
739 61 Třinec

Telefon: 558 320 300

E-mail: elpis.tc@slezkadiakonie.cz

WWW www.slezkadiakonie.cz

ELPIS Karviná

pomoc obětem domácího násilí

Adresa: Fryštátská 168
733 01 Karviná - Fryšták

Telefon: 596 323 032

E-mail: elpis.ka@slezkadiakonie.cz

WWW www.slezkadiakonie.cz/elpis_k.html

Případ týrané ženy

Tento případ se stal v roce 1994 v jedné anglické rodině. A proč jsme si vybrala zrovna tento? Myslím si, že jsou v něm obsaženy všechny prvky, jak se cítí týraná žena, která se nakonec přestane tvářit, jako by se vůbec nic nedělo. Zároveň se z tohoto případu dá velmi snadno zjistit, kde jsou příčiny toho, že se muž chová násilnický.

Lisiina verze

„Nechci ve vás vyvolat dojem, že Pavel je nějaké monstrum,“ řekla Lisa, osmadvacetiletá žena, jejíž bledou tvář s vypjatým výrazem lemovaly tmavé kučery. „Možná, že dělám – nebo naopak nedělám – něco, čím ho rozčiluji.“

„Myslím, že jsem byla pro všechny lidi ve svém životě zklamáním. Vzpomínám si, že už jako malá holka jsem se svým rodičům snažila dělat radost, ale pokaždé jsme to jaksi zpackala, a to i pokud šlo o maličkosti, jako je správné chování u stolu nebo úklid svého pokoje. Stačilo, abych nedala jednu jedinou hračku na místo, a otec ji vyhmátl, praštil s ní o zeď a rozkřičel se na mě. Někdy jsme se s mámou musely zamknout v koupelně a vyčkat, až se otec uklidní. Matka pokaždé plakala. Otec nás definitivně opustil, když mi bylo dvanáct, ale ani po jeho odchodu náš život nepřipomínal procházku růžovým sadem. Matka upadla do tak hluboké deprese, že nesvedla nic víc než ležet v posteli, dívat se na televizi a popíjet. Musela jsme vykonávat většinu domácích povinností, takže se ze mě stal svým způsobem vlk samotář. Na přátele jsme zkrátka neměla dost času. Na střední škole a po maturitě jsme sice s několika kluky chodila, ale ani v jednom případě nešlo o nic vážného.“

„Snad právě proto jsem v době, kdy jsme se s Craigem poznali toužila – ne-li přímo prahla-po lásce a něze. Pracovala jsem tehdy jako recepční na ministerstvu zdravotnictví, kam Craig přišel na jakousi poradu výzkumných pracovníků. Na chvíli jsme se dali do řeči, a když se zeptal, jestli bych s ním nešla na večeři, řekla jsem ano.“

Craig se ke mně choval moc hezky. Scházeli jsme se každý večer a zamilovali e do sebe tak bláznivě, že za pouhé tři týdny byla svatba. Nedokážu vám popsat, jak krásně mi bylo,

když jsem se stala Craigovou ženou. Trávili jsme spolu každický okamžik svého volného času, objímali jsme se, tulili se k sobě, byli jsme si blízcí, tak blízcí... Ne že by se nad námi tu a tam nepřehnal nějaký mráček – například jednou, právě když byl na odchodu do práce, jsme mu při objetí na rozloučenou rozcuchala vlasy. A Craig mě uhodil-silně. Byla jsem v šoku. Ale on mě okamžitě objal a políbil: Poslyš, mrzí mě to, ale už to nedělej. Nehraj si s mými vlasy. Při pomyslení, že jsem ho svým hloupým chováním rozčílila, mi bylo hrozně, ale snažila jsem se tu příhodu pustit z hlavy..“

„Craig chtěl, abychom si co nejdříve založili rodinu, což mě velice potěšilo. Jak něžně se ke mně během těhotenství choval! Život mi tehdy připadal dokonalý. A on opravdu dokonalý byl, až na to, že jsem Craiga občas vyprovokovala. On mě pak buď prudce odstrčil, nebo mě plácl. Vztek mu nikdy nevydržel dlouho a já jsme se podle toho musela chovat. Nezbylo mi než předstírat, že jsem naprosto klidná, protože v opačném případě by se Craig rozčertil znovu.“

„Když byly naší prvorozené Betsy čtyři měsíce a dokázala už prospat celou noc, aniž by se vzbudila, opět jsem otěhotněla-chtěli jsme mít děti co nejrychleji po sobě, aby si byly věkově blízké a mohly si spolu hrát. Craig děti zbožňuje. A jak se v našem objevovaly další a další komplikaci, rostla i četnost fyzických útoků vůči mně. V šestém měsíci těhotenstvím – to už jsem čekala naše třetí dítě, Randyho – mě tloukl každé dva tři dny. Čím usilovněji jsme se snažila zjistit, čím Craiga tak popuzuji, abych se toho mohla napříště vyvarovat, tím to bylo horší.“

„Poslední dobou si často kladu otázku: Jsem opravdu tak nemožná, nebo má na mě Craig nereálné požadavky? Snažím se, seč mi síly stačí, ale Cragovi se na mně a na dětech pořád něco nezdá. Ano, i na dětech. Když na mě padne splín, jsou ustrašené, nebo se stydí – to se přece občas stává všem dětem. Craig se však hned strachuje, že mezi vrstevníky nebudou oblíbeni.“

„Ale tyto obavy nejsou ničím ve srovnání s jeho naprosto neopodstatněnou žárlivostí. Craig pro ni nemá sebemenší důvod, ale jednou večer přijel domů, právě když u nás byl na návštěvě nový pastor, který se nám přišel představit. Craig vešel dovnitř, z výrazu jeho tváře bylo zřejmé, že s ním cloumá vztek. Co teď? – ptala jsem se sama sebe. Jakmile ten mladý pastor odešel, Craig mě chňapnul za vlasy a křičel: V příštím okamžiku bys mu sedla na klín! Pak mi vrazil takovou facku, že jsme přistála na druhém konci pokoje. Copak si opravdu myslel, že jsme flirtovala s duchovním?“

„Tu noc jsme spala na volné posteli v Betsyně pokoji. Craig dlouho bušil do dveří, prosil, abych mu odpustila, ale já zůstala tam, kde jsem byla. Moje malá Betsy dokonce vylezla z postele a dala mi plyšového zajíčka, prý aby se mi lépe usínalo.“

„Nazítří ráno Craig seděl ve zmuchlaném oblečení u kuchyňského stolu. Myslím, že usnul tak, jak byl. Snažil se chovat mile. Ve mně to sice vřelo, ale věděla jsem, že o jeho chování z předchozího večera nesmím mluvit, jinak by se znovu rozčílil.“

„Upřímně řečeno, jsme vyčerpaná po duševní i fyzické stránce. Vím, že bych měla umět více odpouštět, ale pro mě čím dál nesnadnější prostě se jen otočit a říct: Ale, nic se nestalo, drahoušku. Dnes už mezi námi vládne takové napětí, že i při milování ležím jako živá mrtvola.“

„Pravděpodobně bych nevyhledala vaši pomoc, kdyby nebylo příhody z minulého týdne. Betsy si hrála s mými líčidly a celou tvář si pomazala šedými očními stíny. Když jsem se jí zeptal, proč to udělala, odpověděla: Hraji si na maminku, které tatínek natloukl. V té chvíli jsme si vzpomněla na bolest, kterou jsme v dětství prožívala já, a uvědomila jsem si, že před tím musím přestat zavírat oči – v zájmu nás všech.“

Craigova verze

Vím, že jsme hodně vznětlivý,“ řekl čtyřiatřicetiletý Craig, vysoký štíhlý muž s pihatou tváří a smutnými šedými očima. „Ale Lisa by neměla zapomínat, že ji z celého srdce miluji.“

„Nikdy bych na ni ruku nevztáhl, jenomže ona mě vždycky něčím vyprovokuje. A taky si myslím, že by se mi měla naučit odpouštět, brát mě takového, jaký jsem, a nekabonit se příliš dlouho, jak to má ve zvyku. Copak jsme takový zloduch? Otec matku – a občas i mě – taky tloukl. Měl nás moc rád, ale když ho něco trápilo, vždycky nějaká ta rána padla. Opravdu si nemyslím, že by se z toho měly vyvozovat bůhvíjaké závěry. Chci říct – podle mého názoru se lidi nedělí na ty, které mám rád, a ty, které bijí. Já se na to dívám jinak – když si to situace vyžaduje, můžu uhodit i ty, které mám rád.“

„Do Lisy jsme se zamiloval hned první den. Měla v sobě něco zvláštního, něco tak typicky ženského. Nikdy by mě nenapadlo, že by se mohla zamilovat do takového samotářského mrzouta, jako jsem byl já.“

„Vyšli jsme si spolu hned toho dne, kdy jsme se seznámili, a byl to velice romantický a vášnivý večer. Tiskli jsme se k sobě a myslím, že jména pro naše děti jsme začali vymýšlet v závěru druhé schůzky. I když se to v té chvíli mohlo zdát předčasné, byl jsem připraven požádat ji o ruku. Odjakživa jsem byl samotářské dítě. Ve škole jsem byl vždy outsider. Chtěl jsem se svými vrstevníky navazovat blízká přátelství, ale bohužel jsme nevěděli, jak na jít. Ale v Lisiině společnosti jsem si připadal jako žádoucí a důležitý člověk.“

„Za pár týdnů už jsme byli svoji a přímo jsme se topili v lásce. Ptáte se, jestli jsme ji v té době někdy uhodil? Ano, ale jen pokud mě skutečně vyprovokovala. Myslím, že se to stalo jednou nebo dvakrát, ale Lisa hned uznala, že si to zasloužila. Například tehdy, když mi rozcuchala vlasy. Věděla, že mám důležitou schůzku se svým nadřízeným, a já jsem měl už v té chvíli zpoždění.“

„Rodinu jsme si chtěli založit okamžitě. Betsy, naše první dítě, byla učiněný andílek. Bylo nám hned jasné, že chceme další děti. Každý porod byl pro mě úchvatnější zážitek než ten předchozí.“

„Problém však vězí v tom, že čas od času na mě dolehne životní reality a pak mám pocit, jako bych se bořil do bažiny. Náš život je... jeden velký chaos. Děti dělají v celém době příšerný nepořádek, v jednom kuse hulákají. Ještě dnes mám živě v paměti, jaký záběr to pro Lisu byl, všechny ty usoplené nosy, zachraptělé krky a počurané plínky. Pak, když děti trochu vyrostly, se mě zmocnila ohromná úzkost – a částečně i strach. S problémy se střetáváme na každém kroku a pravděpodobnost, že dojde k nějaké pohromě, je tak děsivě reálná! Bojím se, že by se mohlo něco zkazit.“

„Vím, že se Lisa stará o děti dobře. Když však vidím, že je unavená nebo otrávená, cítím se provinile, že jí ničím život. Když jí vidím nešťastnou, můžu se z toho zbláznit. A možná právě v takovýchto chvílích jí uhodím. Říkám si, je-li nešťastná, pak mě určitě opustí. Proč bych jí k tomu tedy nedal pádný důvod? Když jsem přišel domů a v obývacím pokoji seděl ten chlapík – byl opravdu pohledný, měl jsme pocit, jako by mě někdo praštil pěstí do břicha. Lisa mi ho představila jako nového pastora, ale mně neuniklo, jak zkoumavě si prohlížel její nohy. Neflirtovala s ním snad?“

„Lisa je celý můj život. Nevím, proč nedokáže projevit o něco víc pochopení. Nechci, aby z mých dětí vyrostly malí mrzouti, se kterými si nikdo nechce hrát. A taky nechci, aby moje žena byla nespokojená. Chci, aby všichni byli šťastní. Copak je na tom něco špatného?“

Vyjádření manželské poradkyně

„Bylo naprosto jasné,“ prohlásila manželská poradkyně, „že Lisa i Craig cítí obrovskou odpovědnost za spokojenost toho druhého a zároveň je svírala obava, že mu ji nejsou schopni poskytnout. Když uvážíme, v jakém prostředí oba dva vyrůstali, nemůžeme se ani moc divit, že Craig svůj panický strach, že by mohl Lisu ztratit, projevoval fyzickým násilím..., a nepřekvapuje nás ani Lisiino přesvědčení, že se s jeho útoky zkrátka musí smířit. Já jsme jim však důrazně oznámila, že s násilím je třeba jednou provždy skoncovat. Mohou si sice lézt na nervy, mohou se pohádat, ale nic, co Lisa udělá nebo řekne, Craiga neopravňuje k tomu, aby ji bil nebo do ní strkal.“

„To byla pro Craiga naprostá novina, dokonce se mě s upřímným překvapením zeptal: No a kdy tedy svou ženu můžu uhodit? Protože jeho jinak laskavý otec matku pravidelně tloukl, aniž by ona proti tomu něco namítala, Craig skutečně věřil, že trocha fyzického násilí je v manželství nejen přijatelná, ale že vůbec není na škodu.“

„Lisa zas měla natolik poškozené sebevědomí, že Craigoci dovolila, aby jí týral tělesně i duševně. Přestože tato trpná smířlivost jen prohlubovala její depresi, před Craigem své pocity zastírala, jen aby ho, probůh, nerozrušila. Do manželství se vrhli celým srdcem a tak rychle, že téměř zapomněli, že jsou dvě samostatné lidské bytosti. Jedním z mých prvních cílů bylo ukázat jim, že se musejí vrátit zpátky a znovu se naučit projevovat bolest, únavu či obavy, aniž by se cítili povinováni své pocity ospravedlňovat. Lise jsme kladla na srdce, že má právo dát průchod svému smutku či vzteku, i když se to Craigovi nebude v dané chvíli vůbec líbit.“

„Při jedné schůzce si Lisa s uslzenou tváří vybavila, jak zoufale se své depresivní matce snažila zlepšit náladu. Lisa musela bezpodmínečně pochopit, že by do stejné pasti nohla velice snadno upadnout se svou dcerou.“

„Doporučila jsem jí, aby se naučila rozumět signálům, které k ní vysílá její nitro, a aby si našla nějakou zálibu, které se bude s chutí věnovat. Jednou odpoledne přišla a nadšeně vyhrkla novinu, že se přihlásila do kursu moderního tance, což bylo její dávné přání.“

„Craig, tak dlouho pronásledovaný myšlenkou, že se ho matka na smrtelné posteli zřekla, své obavy promítl do vztahu s Lisou. Postupem času si vytvořil fixní ideu, že i Lise se jednoho dne zprotiví a ona od něj odejde.“

„Po několika schůzkách Craig pochopil, že vzhledem k přetrvávajícímu pocitu nejistoty a úzkosti se v některých situacích zachoval naprosto nepřiměřeně. Za příklad zde mohl posloužit jeho incident s mladým pastorem. Doporučila jsme mu, aby se naučil rozpoznávat,

kdy se ho začíná zmocňovat vztek, protože pak se bude umět vědomě uklidnit – ať už hlubokým dýcháním, nebo třeba i odchodem z místnosti někam, kde hněv opadne.“

„Craigův a Lisiin vztah byl od samého počátku zaměřen spíše na tělesnou stránku – na jedné straně s mazlili, hladili a objímali, ale tu a tam se objevilo i násilí. Nikdy si však spolu pořádně nepromluvili – když ovšem nepočítáme oboustranné přesvědčování: Budu Tě milovat až za hrob. Jak se v jejich životě objevovaly další a další problémy, rostli i napětí a fyzické výpady se objevovaly častěji. Když Craig Lisu uhodil před dětmi, snažil se jí – byť nanejvýš nevhodným způsobem – dát najevo, že ji potřebuje a že se jí nikdy nevzdá. Při našich sezeních jsem je vedla k tomu, aby dokázali s upřímným zájmem a ochotou položit otázku: Tak co, jaký jsi dneska měl(a) den? , místo aby se nervózně dožadovali: Řekni, že jsi šťastný(a), nebo zpanikařím a budu mít pocit, že jsem selhal(a).“

Craig si rovněž uvědomil, že svou obavu z neúspěchu promítá i do postoje k dětem. Jakmile pochopil, že jeho obavy stran oblíbenosti dětí u jejich vrstevníků pramení z jeho pocitu méněcennosti, kterým trpěl celé své osamělé dětství, začal ustupovat i od svého mylného přesvědčení, že Betsy, Jamie a Randy musí být dokonalí. Když definitivně skoncoval s neustálým pozorováním a posuzováním chování svých dětí, výrazně se mu ulevilo a napětí v jejich domácnosti se začalo uvolňovat.“

„Uplynulo mnoho měsíců od okamžiku, kdy Craig Lisu naposledy uhodil, což v ní znovu rozdmýchalo milostnou touhu po manželovi.“

„V průběhu terapie na sobě tvrdě zpracovali. Pokud má někdo z nich pocit, že by si potřeboval o něčem promluvit, zajdou za mnou i dnes. Úspěšně se však dokázali zbavit pocitu zoufalství, které jednoho z nich vedlo k násilí, jež ten druhý trpně přijímal.“

Tento případ je jedním z těch, který dopadl úspěšně. Bohužel všechny tak ale nekončí. Největší chyba je v tom, že žena svou roli „oběti“ snáší a nic s tím nedělá. Důležité je říci si dost a najít v sobě sílu čelit násilí...

DOTAZNÍK

Milé uživatelky služeb,

tento dotazník je zcela anonymní a bude použit pouze pro mou absolventskou práci.

Moc děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

1. Věk: 34

2. Vzdělání: ZŠ SOŠ bez mat. SOŠ s mat. VOŠ VŠ

3. Rod. stav: svobodná vdaná rozvedená vdova

4. Počet dětí: žádné 1 2 3 4 více

5. V souč. době jste: zaměstnaná nezaměstnaná na mateř.dov. v domácnosti

6. Bylo ve Vaší původní rodině násilí? Ano Ne

7. Partner věk: 39

8. Vzdělání: ZŠ SOŠ bez mat. SOŠ s mat. VOŠ VŠ

9. V souč. době je: zaměstnán nezaměstnán nevím

10. Jak dlouho trval Váš vztah: méně než rok 1-3 roky 3-5 let 5-10 let 10 a více let

11. Bylo v partnerově původní rodině násilí? Ano Ne

12. K jakému druhu násilí docházelo?

(Psychické) Fyzické Sexuální Sociální Ekonomické

13. Jak dlouho docházelo k fyzickému násilí?

Méně než 1 rok 1-3 roky 3-5 let 5-10 let 10 let a více

14. Jak často docházelo k fyzickému napadení?

Vícekrát týdně 1x týdně vícekrát měsíčně 1x měsíčně 1x do roka

15. Byla někdy přivolána Policie ČR? Ano Ne Pokud Ano - vícekrát 1x - 2x

16. Vyhledala jste někdy lékařské ošetření? Ano Ne Pokud Ano - vícekrát 1x - 2x

17. Věděl někdo o Vašem problému?

Nikdo rodiče kamarád/ka kolega/yně soused/ka někdo jiný: _____

DOTAZNÍK

Milé uživatelky služeb,

tento dotazník je zcela anonymní a bude použit pouze pro mou absolventskou práci.

Moc děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

1. Věk: 47
2. Vzdělání: ZŠ SOŠ bez mat. SOŠ s mat. VOŠ VŠ
3. Rod. stav: svobodná vdaná rozvedená vdova
4. Počet dětí: žádné 1 2 3 4 více
5. V souč. době jste: zaměstnaná nezaměstnaná na mateř.dov. v domácnosti
6. Bylo ve Vaší původní rodině násilí? Ano Ne
7. Partner věk: 50
8. Vzdělání: ZŠ SOŠ bez mat. SOŠ s mat. VOŠ VŠ
9. V souč. době je: zaměstnan nezaměstnan nevím
10. Jak dlouho trval Váš vztah: méně než rok 1-3 roky 3-5 let 5-10 let 10 a více let
11. Bylo v partnerově původní rodině násilí? Ano Ne
12. K jakému druhu násilí docházelo?
Psychické Fyzické Sexuální Sociální Ekonomické
13. Jak dlouho docházelo k fyzickému násilí?
Méně než 1 rok 1-3 roky 3-5 let 5-10 let 10 let a více
14. Jak často docházelo k fyzickému napadení?
Vícekrát týdně 1x týdně vícekrát měsíčně 1x měsíčně 1x do roka
15. Byla někdy přivolána Policie ČR? Ano Ne Pokud Ano - vícekrát 1x - 2x
16. Vyhledala jste někdy lékařské ošetření? Ano Ne Pokud Ano - vícekrát 1x - 2x
17. Věděl někdo o Vašem problému?
Nikdo rodiče kamarád/ka kolega/yně souseď/ka někdo jiný: _____

DOTAZNÍK

Milé uživatelky služeb,

tento dotazník je zcela anonymní a bude použit pouze pro mou absolventskou práci.

Moc děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

1. Věk: 21
2. Vzdělání: ZŠ SOŠ bez mat. SOŠ s mat. VOŠ VŠ
3. Rod. stav: svobodná vdaná rozvedená vdova
4. Počet dětí: žádné 1 2 3 4 více
5. V souč. době jste: zaměstnaná nezaměstnaná na mateř.dov. v domácnosti
6. Bylo ve Vaší původní rodině násilí? Ano Ne
7. Partner věk: 41
8. Vzdělání: ZŠ SOŠ bez mat. SOŠ s mat. VOŠ VŠ nevím
9. V souč. době je: zaměstnan nezaměstnan nevím
10. Jak dlouho trval Váš vztah: méně než rok 1-3 roky 3-5 let 5-10 let 10 a více let
11. Bylo v partnerově původní rodině násilí? Ano Ne nevím
12. K jakému druhu násilí docházelo?
Psychické Fyzické Sexuální Sociální Ekonomické
13. Jak dlouho docházelo k fyzickému násilí?
Méně než 1 rok 1-3 roky 3-5 let 5-10 let 10 let a více
14. Jak často docházelo k fyzickému napadení?
Vícekrát týdně 1x týdně vícekrát měsíčně 1x měsíčně 1x do roka
15. Byla někdy přivolána Policie ČR? Ano Ne Pokud Ano - vícekrát 1x - 2x
16. Vyhledala jste někdy lékařské ošetření? Ano Ne Pokud Ano - vícekrát 1x - 2x
17. Věděl někdo o Vašem problému?
Nikdo rodiče kamarád/ka kolega/yně soused/ka někdo jiný: _____

DOTAZNÍK

Milé uživatelky služeb,

tento dotazník je zcela anonymní a bude použit pouze pro mou absolventskou práci.

Moc děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

1. Věk: 23
2. Vzdělání: ZŠ ~~SOŠ bez mat.~~ ~~SOŠ s mat.~~ ~~VOŠ~~ ~~VŠ~~
3. Rod. stav: svobodná ~~vdaná~~ ~~rozvedená~~ ~~vdova~~
4. Počet dětí: ~~žádné~~ 1 ~~2~~ ~~3~~ ~~4~~ ~~více~~
5. V souč. době jste: ~~zaměstnaná~~ nezaměstnaná ~~na mateř.dov.~~ ~~v domácnosti~~
6. Bylo ve Vaší původní rodině násilí? ~~Ano~~ Ne
7. Partner věk: 28
8. Vzdělání: ZŠ ~~SOŠ bez mat.~~ ~~SOŠ s mat.~~ ~~VOŠ~~ ~~VŠ~~
9. V souč. době je: ~~zaměstnan~~ nezaměstnan ~~nevím~~
10. Jak dlouho trval Váš vztah: ~~méně než rok~~ ~~1-3 roky~~ 3-5 let ~~5-10 let~~ ~~10 a více let~~
11. Bylo v partnerově původní rodině násilí? ~~Ano~~ Ne
12. K jakému druhu násilí docházelo?
~~Psychické~~ ~~Fyzické~~ ~~Sexuální~~ Sociální ~~Ekonomické~~
13. Jak dlouho docházelo k fyzickému násilí?
~~Méně než 1 rok~~ ~~1-3 roky~~ ~~3-5 let~~ ~~5-10 let~~ ~~10 let a více~~
14. Jak často docházelo k fyzickému napadení?
~~Vícekrát týdně~~ ~~1x týdně~~ ~~vícekrát měsíčně~~ 1x měsíčně ~~1x do roka~~
15. Byla někdy přivolána Policie ČR? ~~Ano~~ Ne Pokud Ano - ~~vícekrát~~ ~~1x - 2x~~
16. Vyhledala jste někdy lékařské ošetření? ~~Ano~~ Ne Pokud Ano - ~~vícekrát~~ ~~1x - 2x~~
17. Věděl někdo o Vašem problému?
~~Nikdo~~ rodiče ~~kamarád/ka~~ ~~kolega/yně~~ ~~soused/ka~~ někdo jiný: Babička

DOTAZNÍK

Milé uživatelky služeb,

tento dotazník je zcela anonymní a bude použit pouze pro mou absolventskou práci.

Moc děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

1. Věk: 50.....
2. Vzdělání: ZŠ /SOŠ bez mat. SOŠ s mat. VOŠ VŠ
3. Rod. stav: svobodná vdaná /rozvedená vdova
4. Počet dětí: /žádné 1 2 3 4 více
5. V souč. době jste: /zaměstnaná nezaměstnaná na mateř.dov. v domácnosti
6. Bylo ve Vaší původní rodině násilí? /Ano Ne
7. Partner věk: 46.....
8. Vzdělání: ZŠ /SOŠ bez mat. SOŠ s mat. VOŠ VŠ
9. V souč. době je: zaměstnán /nezaměstnán nevím
10. Jak dlouho trval Váš vztah: méně než rok 1-3 roky 3-5 let /5-10 let 10 a více let
11. Bylo v partnerově původní rodině násilí? /Ano Ne
12. K jakému druhu násilí docházelo?
/Psychické Fyzické Sexuální Sociální Ekonomické
13. Jak dlouho docházelo k fyzickému násilí?
Méně než 1 rok 1-3 roky 3-5 let /5-10 let 10 let a více
14. Jak často docházelo k fyzickému napadení?
Vícekrát týdně 1x týdně /vícekrát měsíčně 1x měsíčně 1x do roka
15. Byla někdy přivolána Policie ČR? /Ano Ne Pokud Ano - /vícekrát 1x - 2x
16. Vyhledala jste někdy lékařské ošetření? /Ano Ne Pokud Ano - /vícekrát 1x - 2x
17. Věděl někdo o Vašem problému?
Nikdo rodiče /kamarád/ka kolega/yně /soused/ka někdo jiný: _____

Vybraná ustanovení trestního zákona vztahující se k problematice násilí na ženách

Ublížení na zdraví §221 tr. zák.

9.3. *Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na osm let. Za ublížení na zdraví můžeme pokládat takový stav – onemocnění, poranění – který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má jiný vliv na obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařské vyšetření, i když nezanechává trvalé následky. Jedním z důležitých kritérií při posuzování pojmu „ublížení na zdraví“ je pracovní neschopnost, tedy stav, kdy poškozený je dočasně vyřazen z pracovního procesu. (Soudní praxe vychází z toho, že znesnadnění obvyklého způsobu života postiženého, popř. pracovní neschopnost musí trvat nejméně sedm dní).*

Ublížení na zdraví §222

9.4. *Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, může být potrestán odnětím svobody na dvě léta až dvanáct let. Těžkou újmou na zdraví se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo vážné onemocnění, kdy za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohyzdění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivé útrapy, delší dobu trvající porucha zdraví. (K otázce těžké újmy se vyjadřuje soudní znalec z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství.)*

Omezování osobní svobody §231

9.5. *Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, může být potrestán odnětím svobody až na 10 let. Bránění v užívání osobní svobody je zásah, jímž se znemožňuje nebo omezuje volný pohyb člověka a zároveň se mu zabraňuje o svém pohybu svobodně rozhodovat. K bránění užívat osobní svobody musí dojít bez oprávnění. (Může jít o omezování na krátkou dobu, které je nesnadno překonatelné.)*

Zbavení osobní svobody §232

9.5.2. *Kdo jiného zbaví osobní svobody, může být potrestán odnětím svobody na tři léta až 12 let. Zbavení osobní svobody znamená trvalé nebo alespoň dlouho trvající omezení svobody, které se blíží uvěznění, kdy osvobození je při něm velmi ztíženo a je zvlášť obtížné.*

Vydírání §235

9.6. *Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, může být potrestán odnětím svobody až na 12 let. Pohrůzkou násilí se rozumí jak pohrůzka bezprostředního násilí, tak i pohrůzka násilí, které má být vykonáno nikoliv ihned, ale teprve v bližší nebo vzdálenější budoucnosti. Pohrůzka jiné těžké újmy může spočívat v hrozbě způsobení majetkové újmy, vážné újmy na cti a dobré pověsti, směřovat k rozvratu manželství nebo rodinného života apod..*

Útisk § 237

9.7. Kdo jiného nutí, zneužívaje jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl, může být potrestán odnětím svobody až na šest měsíců. Pachatel zde zneužívá násilí nebo pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné újmy, ale omezuje se na zneužití něčí tísně nebo závislosti (jde o méně intenzivní zásah do svobodného rozhodování, než je tomu u vydírání.) Tíseň je stav, byť přechodný, vyvolaný nepříznivými okolnostmi, které vedou k omezení volnosti v rozhodování. Nepříznivé poměry se mohou týkat osobních, rodinných, majetkových či jiných poměrů, pro něž se utiskovaná osoba ocitá v těžkostech a nesnázích. Závislost je stav v němž se osoba nemůže svobodně rozhodovat vzhledem k tomu, že je v určitém směru odkázána na pachatele.

Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci §197a

9.8. Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, může být potrestán odnětím svobody až na jeden rok. Jinou těžkou újmou může být např. i vyhrožování způsobením škody velkého rozsahu nebo na věci vysoké umělecké hodnoty, ke které má navíc poškozený citový vztah anebo vyhrožování usmrcením nebo těžkou újmou na zdraví i osobě poškozenému blízké apod. Důvodnou obavou se rozumí vyšší stupeň tísněvého pocitu ze zla, kterým je vyhrožováno. Pokud je vyhrožování doprovázeno chováním, které ilustruje odhodlání pachatele výhrůžky splnit (např. Výhrůžka usmrcením nebo způsobením těžké újmy na zdraví doprovázená šermováním nožem či pozvednutím jiné zbraně), lze dovodit, že je způsobilé vzbudit důvodnou obavu. Není třeba, aby ten jemuž je vyhrožováno, byl přítomen. Stačí, když je výhrůžka adresována poškozenému takovým způsobem, že pachatel si je vědom toho, že se poškozený o ní dozví (např. prostřednictvím další osoby, telefonicky, dopisem apod.).

Znásilnění §241

9.9. *Kdo násilím nebo pod pohrůzkou bezprostředního násilí nutí ženu k souloži, nebo kdo k takovému činu zneužije její bezbrannosti, může být potrestán odnětím svobody na dvě léta až 15 let. Nezáleží na věku osoby ženského pohlaví a vztahu k pachateli (za ženu v tomto smyslu je třeba považovat i malé dítě i manželku). Za násilí s považuje použití fyzické síly ze strany pachatele za účelem překonání nebo zamezení vážně míněného odporu ženy a dosažení soulože proti její vůli. Pohrůzka bezprostředního násilí je taková pohrůzka, z níž by bylo patrné, že násilí bude použito okamžitě, nepodrobí-li se napasená vůli útočníka. Donucením ženy k souloži se rozumí překonání vážně míněného odporu ženy nebo podlehnutí ženy při seznání beznadějnosti kladení odporu s ohledem na to, že ji pachatel za použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí nedal žádnou možnost odpor projevit. O zneužití bezbrannosti půjde tehdy, je-li žena bez přičinění pachatele v takovém stavu, ve kterém není vzhledem k okolnostem činu schopna projevit svou vůli, pokud jde o pohlavní styk pachatele, popř. ve kterém není schopna klást odpor jeho jednání. Za bezbrannost lze považovat stav bezvědomí v důsledku mdloby, požití alkoholických nápojů nebo choroby. Za stav bezbrannosti je možné považovat i hluboký spánek. Bezbrannou je rovněž dívka-dítě, které je vzhledem k dětskému věku tak nedostatečně vyspělé, že není schopno ani posoudit význam odporu proti vynucované souloži. (Uvedl-li pachatel lstí ženu do stavu bezbrannosti v úmyslu zneužít tento stav k vykonání soulože, půjde o znásilnění za použití násilí).*

Nový zákon o domácím násilí platný od 1.1.2007

„Oprávnění rozhodnout o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj“

§ 21a

(1) Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvláště závažnému útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn toho, kdo je podezřelý z takového jednání, vykázat z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z jeho bezprostředního okolí. Součástí vykázání je rovněž zákaz návratu do vymezených prostor. Toto rozhodnutí je účinné v okamžiku, kdy bylo prokazatelně sděleno osobě, proti které směřuje. Osoba, proti níž vykázání směřuje (dále jen „vykázaná osoba“), je poté povinna neprodleně opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje.

(2) Není-li ten, vůči komu směřuje opatření podle odstavce 1, v době policejního zákroku přítomen ve společném obydlí, je policista takové osobě oprávněn zakázat vstup do společného obydlí, jakož i do jeho bezprostředního okolí, a to i v době jeho nepřítomnosti. Toto rozhodnutí je účinné v okamžiku, kdy se o něm osoba, proti které směřuje, dozví. Osoba, které byl zakázán vstup do společného obydlí, poté nesmí vstupovat na místo, na které se toto rozhodnutí vztahuje.

(3) Rozhodne-li policista o vykázání osoby ze společného obydlí nebo o zákazu vstupu do něj podle odstavců 1 nebo 2 (dále jen „vykázání“), vždy specifikuje prostor, na který se tato omezení vztahují, a stanoví rozsah bezprostředního okolí společného obydlí. O takto stanoveném prostoru je policista vykázanou osobu povinen poučit. Územní rozsah vykázání se určí podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem podle odstavce 1 (dále jen „ohrožená osoba“).

(4) Pokud je vykázaní spojeno s ohrožením provozu objektu nebo znemožněním výkonu zaměstnání vykázané osoby podle zvláštního zákona^{8f)}, je o této skutečnosti třeba bezodkladně vyrozumět zaměstnavatele nebo provozovatele objektu, který přijme příslušná opatření k náhradnímu zajištění provozu objektu.

(5) Při provádění úkonů souvisejících s vydáním rozhodnutí o vykázaní je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, ledaže hrozí nebezpečí z prodlení.

(6) O provedených úkonech a opatřeních sepíše policista neprodleně úřední záznam.

§ 21b

(1) Rozhodnutí o vykázaní se vydává bez projednání věci a z úřední povinnosti, přičemž souhlas ohrožené osoby se nevyžaduje.

(2) Rozhodnutí o vykázaní se písemně vyhotoví do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí. Vyhotovené rozhodnutí se v opise doručí vykázané osobě a ohrožené osobě. Opis rozhodnutí o vykázaní doručí policista do 24 hodin od jeho vydání spolu s opisem úředního záznamu podle § 21a odst. 6 příslušnému intervenčnímu centru^{8g)}; v případě, že ve společném obydlí, na které se rozhodnutí o vykázaní vztahuje, žije nezletilá osoba, doručí se opis rozhodnutí o vykázaní spolu s opisem úředního záznamu ve stejné lhůtě též příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

(3) Opravným prostředkem proti rozhodnutí o vykázaní je odvolání, které nemá odkladný účinek.

(4) Při vydání rozhodnutí o vykázaní se postupuje, nestanoví-li tento zákon jinak, podle správního řádu.

§ 21c

(1) Rozhodne-li policista o vykázání, vyzve vykázanou osobu, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které drží, a vykázaná osoba je povinna klíče vydat. Policista zároveň poučí vykázanou osobu o následcích neuposlechnutí takové výzvy^{8h)}. Policista je dále povinen umožnit vykázané osobě, aby si nejpozději při výkonu rozhodnutí o vykázání vzala ze společného obydlí výlučně věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty, a ve lhůtě do 24 hodin od výkonu rozhodnutí o vykázání pak další osobní věci a věci nezbytné pro její podnikání nebo výkon povolání.

(2) Vykázané osobě poskytne policista informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím i nezbytnou součinnost. Policista je povinen vykázanou osobu poučit o jejím právním postavení, o jejích právech a povinnostech a o dalším možném postupu ve věci. Za tímto účelem policista vyžádá od vykázané osoby adresu pro doručování.

(3) Ohroženou osobu poučí policista o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu⁸ⁱ⁾ a o možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí. Policista poučí ohroženou osobu i o následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při rozhodování o vykázání přihlíží. Je-li toho třeba, přivolá policista ohrožené osobě nezbytnou lékařskou pomoc.

§ 21d

(1) Vykázání, o kterém bylo rozhodnuto podle § 21a odst. 1 nebo 2, trvá po dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby.

(2) Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázání se lhůta uvedená v odstavci 1 prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

(3) Policista je povinen ve lhůtě do 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázání provést kontrolu, zda rozhodnutí o vykázání dodržuje vykázaná osoba i ohrožená osoba. O provedené kontrole sepiše policista úřední záznam.“.

Summary

Fenomén domácího násilí na ženách

The phenomenon of domestic violence committed on women

Nikola Šafránková, DiS.

In my Diploma thesis "The phenomenon of domestic violence committed on women" I wrote primarily about this problem, with the history of domestic violence, characteristics and causes. You may read about kind of domestic violence, about the kind mostly used, about the causes. In the last chapter you may read about the action of the police in this issue. The target of my diploma thesis was verify two hypotheses defined at the beginning of this thesis. There helped the practical part where I attended to the appreciation of the answer sheets filled by women - captives.

